

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

ŐSZI HARMAT UTÁN

ISTENES, VITÉZI ÉS VIRÁGÉNEKEK

MELLYEKET

BALASSI BÁLINT

ÉS EGYÉB NEVES S NÉVTELEN
POÉTÁK MUNKÁIBÓL A XVI., XVII.
ÉS XVIII. SZÁZADOKBÓL

ÖSSZEGYÜJTÖTT

KIRÁLY GYÖRGY

KIBOCSÁTOTTA ÉS NYOMTATTA

KNER IZIDOR

AZ 1921. ESZTENDŐBEN

GYOMÁN

LaEwr
K583 nX

614728

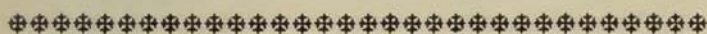
8.755

BALASSI BÁLINT
ISTENI DICSÉRETEI

MELLYEKBEN

HÁBORÚT ÉS SZÍVE FÁJDALMÁT
*panaszolván kéri az URAT, hogy
a gonosztul oltalmazza*

KIBEN

*BŰNE BOCSÁNATJÁÉRT
KÖNYÖRGETT AKKOR,
HOGY HÁZASODNI SZÁNDÉKOZOTT
BALASSI BÁLINT NEVÉRE*

Bocsásd meg úristen ifjúságomnak vétkét,
Sok hitetlenségét, undok fertelmességét;
Töröld el rútságát,
Minden álnokságát,
Könnyebbíts lelkem terhét.

Az én búsult lelkem én nyavalyás testemben
Tétova bújdosik, mint madár a szélvészben;
Tőled oly igen fél,
Reád nézni sem mér,
Akar esni kétségben.

Látja magán való számtalan nagy sok jódat,
Kiért viszont téged szolgál, mint jóltött urat;

Háládatlanságát
Látván hamis voltát,
Ugyan szégyenli magát.

Akarna gyakorta hozzád ismét megtérni,
De bűnei miatt nem mér elődben menni,
Tőled elijedett,
Tudván, hogy vétkezett,
Színed igen rettegi.

Semmie sincs néki, kivel elődbe menjen,
Kivel jóvoltodért viszont téged tiszteljen,
Nagy alázatosan
Méltó haragodban
Tégedet engeszteljen.

Sok kisírtet éri, mindenképen ijeszti,
Tüled rettegteti, kétségre sietteti,
Ki miatt majd elvész,
Ha véle jól nem tész;
Magát pokolra ejti.

Jajgatván nagy sokszor emliti szent nevedet,
Mondván: vajha az úr meghallgatna engemet!
Bizony nem vétkezném,
Csak őtet követném,
Mint édes istenemet.

Bátorítsad, uram, azért biztató szóddal!
Mithasznál szegénynek örökkárhozatjával?
Hadd inkább dicsírjen
Ez földön élteben
Szép magasztalásokkal.

A te szódat tudom, mihelyen meghallhatja,
Ottan szent nevedet, mint atyját úgy kiálltja;
Kiterjesztett kézzel,
Sűrő könyves szemmel
Magát reád bocsátja.

Legörögvén könyve orcáján, úgy megkövet,
Magad is megszánád, látván mely keseredett,
Mert zokogásokkal,
Siralmas szép szókkal
Kér fejének kegyelmet.

Irgalmasságod is annál inkább megtetszik,
A mennél több vétünk tőled megengedtetik,
Mit engedhetnél meg,
Ha nem vétkeznének
Te ellened az hívek?

No tudom, haragját tovább rajtam nem tartja,
Mert az békességre ő jobb kezét kinyújtja:
De csak olyanoknak,
Kik utána járnak,
Mert ő mindennek ura.

Térj azért én lelkem kegyelmes istenedhez,
Szép könyörgésekkel békéljél szent kezéhez,
Mert lám hozzá fogad,
Csak reá hadd magad;
Igen irgalmas úr ez.

Hidjünk mindörökké egyedül csak ő benne,
Büntül őrizkedjünk, ne távozzunk ő tőle.

Áldott az ő neve
 Örökké mennyégbe',
 Ki már megkegyelmeze.

Éneklém ezeket ily keseredett szívvel,
 Várván úr kegyelmét fejemre szent lelkével;
 Tétova bújdosván,
 Bűnömön, bánkodván,
 Tusakodván ördöggel.

*****

ADJ MÁR CSENDESSÉGET

Adj már csendességet,
 Lelki békességet,
 Mennybéli úr!
 Bújdosó elmémet,
 Óvd bútól szívemet,
 Kit sok kín fúr.

Sok ideje immár,
 Hogy lelkem szomjan vár,
 Mentségére;
 Ne hagyd, őrizd, ébreszd,
 Haragod ne gerjeszd,
 Vesztségére.

Nem kicsiny munkával,
 Fiad halálával
 Váltottál meg:
 Kinek érdeméért
 Most is szükségemet
 Teljesítsd meg.

[Irgal-

Irgalmad nagysága,
Nem vétkem rútsága,
Feljebb való:
Irgalmad végtelen;
De bűnöm éktelen,
S romlást valló.

Jóvóltod változást,
Gazdagságod fogyást
Érezhet-é?
Ki engem szolgálát,
Mint régen sokakat,
Ébreszthet-é?

Nem kell kételkednem,
Sőt jót reménlenem
Igéd szerint.
Megadod kedvesen,
Mit igérsz kegyesen,
Hitem szerént.

Nyisd fel hát karodnak,
Szentséges markodnak
Áldott zárját:
Add meg életemnek,
Nyomorúlt fejemnek
Letört szárnyát.

Repülvén áldjalak,
Élvén imádjalak
Vétek nélkül,
Kit jól gyakorolván
Haljak meg, nyúgodván
Bűnöm kívül.

KÖNYÖRÖG ISTENNEK,
HOGY BUJDOSÁSÁBAN
VISELJE KEGYELMESEN GONDJÁT
S TERJESSZE IS REÁ ÚJABB ÁLDÁSÁT

Kegyelmes Isten!
Kinek kezében
Életemet adtam;
Viseld gondomat,
Vezérlj útamat,
Mert csak rád maradtam.

Gyermekségemtől
Fogván egyedül
Csak te töled vártam;
Mint atyja után
Fiú kiáltván,
Könyörögvén jártam.

Most is csak benned
Reménségemet,
Uram, helyhez tettem:
Magam rád hagytam,
Rád támaszkodtam,
Te alád vetettem.

Mi hasznod benne,
Hogyha veszélyre
Jutok kétség miatt?
Kit fiad által
Hozzád váltottál,
Mint fogadott fiat.

Hallgass meg azért
Te, nagy nevedért
Én könyörgésemben;
Mutasd meg jódat,
Sok áldásodat
Az én szerencsémben.

Add meg én nékem
Én remétségem
Szerént való jódat.
Áldd meg fejemet,
Ki bizik benned
S viseljed gondomat.

A szép harmatot
Miként hullatod
Tavasszal virágra;
Sok jódat, uram,
Úgy hűllassd reám,
Te régi szolgádra;

Hogy mind holtomig
Szívem légyen víg,
Téged magasztalván, —
Mindenek előtt
S mindenek fölött
Szent nevedet áldván.

Ezeket irám
A tenger partján,
Oceánium mellett,
Kilencvenegyét
Mikor jegyzettek
Másfél ezer felett.

[Zarán-

ZARÁNDOKNAK
VAGY BUJDOSÓNAK VALÓ
É N E K

Pusztában zsidókat vezérlő jó isten!
Ki előttök mentél tüzes oszlop képben,
Igéret földére vezérelvén szépen
Kalaúzok voltál minden szerencséken.

Te adtál csillagot három szent királynak,
Vezérül is angyalt ifjú Tóbiásnak,
Heródes előtt futó szűz Máriának, —
Te voltál vezére minden zarándoknak.

Könyörgök, nékem is hogy légy már vezérem,
Mert im bujdosni űz nagy bú és szemérem.
Én istenem! ebben ne vesszen el vérem,
Őrizz meg gonosztul, felségedet kérem.

Építs fel elmémet az jó bölcsességgel,
Szívemet peniglen hittel, merészséggel,
Bujdosó fejemet töredelmességgel
S te-adtad lelkemet buzgó könyörgéssel.

Jártomban, költömben hogy csak reád néz-
Búmban, örömben reád figyelmezzek [zek,
S jó, gonosz szerencsét csendesen viseljek,
Soha semmi helyen el ne felejtselek.

Hogy bujdosásom ideje tölte után
Én édes hazámba térjek esméig vígan;
Mindazokat jó egészségben találván,
Akik szomorkodnak éntülem búcsúzáván.

[Felejts

Felejts el annak is háládatlanságát,
 Aki most erre vett engem régi rabját;
 Ámbár élje vigan felőlem világát, [lángját.
 Csak én bennem olts meg nagy szerelmem

Én édes hazámbul való kimentemben,
 Szent Mihály nap előtt való harmad hétben,
 A másfélezerben és nyolcvankilencben
 Az ó szerént, szerzém ezt ilyen énekben.

*****

P S A L M U S X L I I.

Mint a szomjú szarvas, kit vadász rettentett.
 Hegyeken, völgyeken széjjel mind kergetett,
 Rí, léh s alig vehet szegény lélekzetet,
 Keres kútfejeket:

Úgy keres Ūristen, lelkem most tégedet,
 Szerte mind kiálltván a te szent nevedet.
 Szabadulására hogy önts kegyelmedet,
 Mint forrás-fejeket.

Ételem mert nincsen fohászzkodás nélkül,
 Italom csak méreg keserű könyvemtől,
 Midőn ily szót hallok én ellenségemtől
 Kiben lelkem elhül.

Mond: Te számkivetett, nyavalyás, megrom-
 Amaz reménletted istened most holott? [lott,
 Tőled immár régen talám elhasznolt,
 Hogy vagy ilyen romlott.

[Mely

Mely szó csak meg nem öl nagy szégyenletem-
Hogy kevély ellenség azt veti szemem- [ben
Kin elkeseredem s ottan jut eszembe, [ben.
Mint éltem helyemben.

Midőn nagy sereggel, zengéssel, kongással,
Templomodba mentem szentelő áldással,
Sintén az ajtóig sok szép hangossággal,
Oly nagy méltósággal.

De te mindazáltal szomjú lelkem ne félj,
Sőt régi uradban minden ellen remélj,
Bízában kegyelmébe, higgy és csendesen élj.
Gonoszt hozzá ne vélj.

Mert még megtéríti régi szerencsédet,
Kiben virágoztat jókkal úgy tégedet,
Tél után tavasszal mint a szép kerteket,
Megáldja fejedet.

Kiért mondasz te is néki dicsíretet,
Mint egy filemile sok szép énekeket;
Ámbár szenvedjek hát érte mindeneket,
Nyeljek bút és mérget.

Csak légyen korosként lelkével mellettem,
Hogy fájdalmam miatt ne vesszen életem,
Mint Jordán és Hermon fogyhatatlan hitem,
Légyen erős lelkem.

Mert ha tenger búsul parancsolatjára,
Hát rám is ő ereszt bút bűnös fiára,
Támaszkodom azért jó akaratjára,
Mint atyám karjára.

[Főké-

Főképen, hogy tudom már, hogy nemsokára,
Megkönnyörrül rajtam, az bosszuságára,
Aki jár életem vesztére és kárára,
Szégyen-vallására.

Kiért áldom őtet, erős kösziklámát,
Csak ne hagyja fogyni el bizodalمامat,
Mikor bosszontással gyújtják nyavalyámat,
Mint olajjal lángot.

Mondok: csak ne kérdjék, hogy hol én Istenem?
Mert mérgemben akkor nem tudok mit tennem,
Hogy azzal terjesztik keservemet bennem,
Kész volnék holt lennem.

No azért elbágyadt lelkem te ne búsulj:
Buzgó imádsággal sőt uradra borulj,
Erős reménységgel csak ő hozzá szorulj.
Tőle el ne fordulj.

BALASSI BÁLINT
KATONA - DALAI

MELLYEKET

A VÉGBELI VITÉZEKNEK

*dicséretére és a maga keserves buj-
dosására, hazájátul szomorú
elválására szerzett*

*****

BORIVÓKNAK VALÓ

Áldott szép Pünkösdek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókat könnyebbítő szele!

Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemile torkát kiáltásra,
Fákat is te öltöztetsz sok színű ruhákba.

Néked virágoznak bokrok, szép violák,
Folyó vizek, kútak csak néked tisztúlnak,
Az jó hamar lovak is csak tebenned vígadnak.

Mert fáradtság után fejeket, tagjokat
Szép harmatos fűvel hizlalod azokat.
Új erővel építvén úzéshez inokat.

Sőt még az végbeli jó vitéz katonák,
Az szép szagú mezőt, kik széjjel bejárják,
Most azok is vígadnak, az üdőt mulatják.

[Ki

Ki szép füven lévén bánik jó lovával,
 Ki vígan lakozik vitéz barátjával,
 S ki pengig vitéz fegyvert tisztítat csiszárral.

Újul még az föld is mindenütt tetőled,
 Tisztúl homályábúl az ég is tevéled,
 Minden teremtettt állat megindúl te benned:

Íly jó időt érvén isten kegyelmébül
 Dícsírjük szent nevét fejenkint jó szibül.
 Igyunk, lakjunk egymással vígan szeretetbül.

*****

K A T O N A É N E K

Vitézek mi lehet
 E széles föld felett
 Szebb dolog a végeknél?
 Holott kikeletkor
 A sok szép madár szól,
 Kivel ember vígan él:
 Mező jó illatot,
 Az ég szép harmatot,
 Ád, ki kedves mindennél.

Ellenség hírére,
 Vitézeknek szíve
 Gyakorta ott felbuzdúl;
 Sőt azon kívül is
 Csak jó kedvéből is,
 Vitéz próbára indúl;
 Holott sebesedik,
 Öl, fog, vitézkedik,
 Homlokán vér lecsordúl.

B

[Véres

Véres zászlók alatt
Lobogós kópiát
Vitézek ott viselik;
Roppant sereg előtt,
Távol a sík mezőt
Széjjel nyargalják, nézik.
A párduc kápákkal,
Fényes sisakokkal,
Forgókkal szép mindenik.

Jó szerencsen lovak
Alattok ugrálnak,
Hogyha trombita riadt:
Köztök ki strázsát áll,
Ki lováról leszáll,
Nyugszik reggel, hol virradt,
Midőn éjten-éjjel
Csata-viseléssel
Mindenik lankadt, fáradt.

Az jó hírért, névért,
A szép tisztességért
Ők mindent hátrahagynak;
Emberségről példát,
Vitézségről formát
Mindeneknek ők adnak,
Midőn mint jó sólymok,
Mezőn széjjel járnak,
Vagdalkoznak, futtatnak.

Ellenséget látván,
Örömmel kiáltván
Ők kópiákat törnek;

S ha súlyosan vagyon
A dolog harcokon,
Szólítatlan megtérnek;
Sok vérben fertezvén,
Arcúl reá térvén
Üzöt sokszor megvernek.

A nagy széles mező
S a szép liget-erdő
Sétáló palotájok;
Az útnak lese
Kemény harcok helye,
Tanuló oskolájok;
Csatán való éhség,
Szomjúság s nagy hévség,
Fáradtság — mulatságok.

Az éles szablyákkal
Méltán örvendeznek,
Mert fejeket ők szednek;
Viadal helyeken
Véresen, sebesen
Halva sokan fekszenek:
Sok vad madár gyomra
Gyakran koporsója
Vitézül holt testeknek.

Óh végbelieknek,
Ifjú vitézeknek
Dicséretes serege!
Kiknek e világon
Szerte szerént vagyon
Mindeneknél jó neve:

Mint sok fát gyümölcssel,
Sok jó szerencsékkel
Áldjon isten mezőkbe'!

*****

KIBEN

ÖRŐL, HOGY MEGSZABADULT
AZ SZERELEMTÜL

Szabadsága vagyon már én szegény fejemnek,
Szerelemtül nincsen bántása én lölkemnek;
Vagyok békesíges,
Én elmém csendes,
Nincs gyötrelme lölkemnek.

Megszabadult rabhoz hasonló állapotom,
Mint szinte annak, nekem sem volt szabadsá-
Én nagy szerelmemben, [gom;
Mint gonosz tömlecben,
Éjjel-nappal volt gondom.

Szabadon örölkök minden mulatságoknak,
Búsúltát sem gyakran látják vidám orcámnak,
Azért mert köteles —
Nem vagyok szerelmes, —
Senki ékes voltának.

Örölek, röpülek nem külemben mint karvoly
Kinek sárga lába szíjjakbul szabadul,
Nem kesereg lölkem,
Mert megmenekedtem
Szerelem békójábul.

Köll immár énnékem csak jó ló, hamar agár,
Ifjak társasága, éles szablya, jó madár,

[Vité-

Vitézek közt ülvén
Kedvem ellen sincsen:
Jó borral teli pohár.

Kegyések, szép szűzekre ámbár úgy nézzenek
Valamint akarják, azzal mind egyet érnek,
Mert sem szerelmekkel,
Sem gonosz kedvekkel,
Többé vízre nem visznek.

Vehetnek ifiak, vének példát én rólam,
Én nagy szerelmemben, mennyi nyavalyát
Néha mint öröltem, [láttam,
Néha kesergettem;
Mint nyughatatlankodtam.

Ójja — ez a tanács — szerelemtül meg magát
Minden, ki kívánja életinek nyugalmát;
Mert ki azt követi,
Higgyed, kínját érzi,
Veszi gonosz jutalmát.

Szerzém ez nyolc verset vigésszabad elmével,
Gyűlésben indulván jó ruhás legényekkel,
Hozzám hasonlókkal,
Vitéz ifiakkal:
Nem kehegő vénekkal.

*****

VALEDICIT PATRIAE

Ó én édes hazám, te jó Magyarország!
Ki keresztyénségnek viseled paizsát;
Viselsz pogány vérrel festett éles szablyát,
Vitézlő oskola! immár isten hozzád!

Egriek! vitézek, végeknék tüköri,
 Kiknek vitézségét minden föld beszéli,
 Régi vitézséghez dolgotokat veti:
 Istennek ajánlva légyetek immár ti.

Ti is ráró-szárnyon járó hamar lovak!
 Az kiknek hátokon az jó vitéz ifjak
 Gyakorta kergetnek s hol peng szaladnak, —
 Adassék egészség már mindnyájatoknak.

Fényes sok szép szerszám, vitézlő nagy szép-
 Katona találmány, új forma ékesség, [ség,
 Seregben tündöklő és fénylő frissesség,
 Én tőlem, istentül légyen már békesség!

Sok jó vitéz legény, kiket felemeltem,
 S kikkel sokjót tettem, tartottam, neveltem, —
 Maradjon nálatok jó emlékezetem,
 Jusson eszetekbe jó tétemről nevem!

Vitéz próba helye, kiterjedt sík mező!
 S fákkal, kősziklával bővöshegy, völgy, erdő,
 Kit az sok csata jár s jó szerencse-leső, —
 Legyen isten hozzád sok vitézt legelő!

Igaz atyámfia s meghitt jó barátim!
 Kiknél nyilván vannak keserves bánatim,
 Ti jutván eszembe hullnak sok könyveim,
 Már isten hozzátok, jó vitéz rokonim!

Ti is angyal-képet mutató szép szüzek,
 És szemmel öldöklő örvendetes menyek,
 Kik hol vesztettetek, s hol élesztettetek;
 Isten s jó szerelem maradjon veletek!

[Söt

Sőt te is, ó én szerelmes ellenségem,
 Hozzám háládatlan, kegyetlen szerelmem,
 Ki érdemem — — — — —
 — — — — —

Ti pedig szerzettem átkozott sok versek,
 Búnál kik egyebet nékem nem nyertetek,
 Tűzben fejenként égjete, vesszete,
 Mert haszontalanok, jót nem érdemletek.

*****

BOLDOGTALAN VAGYOK...

Boldogtalan vagyok,
 Mert kínaim nagyok,
 Béborúlt ifjúságom.
 A szokatlan dolgot
 És a nehéz jármot
 Már megszokni nem tudom.
 Régi időm elmúlt,
 Most másképen fordult, —
 Szomorú az én sorsom.

Őszi harmat után,
 Végre mikor aztán
 Fujdogál a hideg szél,
 Nem sok idő múlván
 Sárgúl, hulldogálván
 Fáról a gyöngye levél.
 Zöld erdő harmatját,
 Piros csizmám nyomát
 Hóval lepi bé a tél.

Én szemeim sírván,
Könnyeim csordúlván,
Néznek csak keservesen;
Bús szívem zokogván,
Csaknem meghasadván,
Bánkódik nagy erősen;
Ki miatt naponkint
Látok szomorú kint,
Szenvedek én testemben.

Istenem, mit tegyek?
Immár hová legyek?
Mire jutok végtére?!
Ha mind búval élek, —
Ezentúl mit érek,
Élek-e még kedvemre?
Vagy mind holtig árván
Járok csak bút látván,
Mégyek keserűségre.

Ennyi gyötrellemmel,
Vagy ennél is többel
Ifjúságom mint éljem?
Jobb lesz a darvakkal
Vagy más madarakkal
Ősszel búcsúmat vennem,
S mennem oly országra,
Hol irigyim soha
Nem szólhatnak ellenem!

Talán elmentemmel,
Búcsúvételemmel
Ha útamát követem:

[Gonosz

Gonosz irigyimnek,
Kik most reám törnek,
Nyelvök elkerülhetem.
Ha nem látnak, talám
Nem szólhatnak reám, —
Igy kedvök bétölthetem.

Azért szerelmedre,
Világod kedvedre
Éld ezentúl kívánom;
De én fáradságom,
Kedves virágszálom,
Éretted nem sajnálom.
Légy jó egészségben
Addig míg az isten
Éltet szívből óhajtom!

Szívem, isten hozzád!
Megbocsáss, ha szolgád
Vétett ő beszédében;
Mert noha nehezen, —
De tőled elmegyem,
Ki téged szán szívében.
Lesz-e véled szemben?
Láthatd-e e testben?
Maga tudja az isten!

Immár sólymocskádat,
Kedves madárkádat,
Kit karodon hordottál,
Klárissokkal rakott,
Szkófiummal varrott
Lábzsínóron tartottál —

Bocsásd el békével
Szegényt, hadd menjen el,
Reá ne haragudjál!

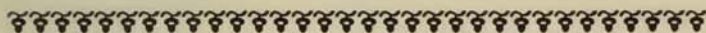
BALASSI BÁLINT

KÜLÖMB-KÜLÖMB

SZERELMES ÉNEKEI,

MELLYEKBEN

AZ KI IGAZÁN GYÖNYÖRKÖDIK,
*innént igazán megtanúlhatja, mint köll szerető-
jét szeretni, s miképen köll neki könyörögni,
ha kedvetlen és vad hozzá, de nem
mindent hõvit így a szerelem
tüze talám, mint ötet*

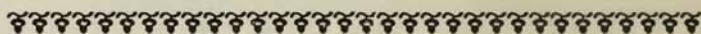
ÆNIGMA

Jelentem versben mesímet,
De elrejttem értelmemet;
Kérem édes szeretűmet,
Fejtse meg nékem ezeket:

Minap én úton jártomban,
Láték két hattyút egy tóban,
Hogy volna csendes úzásban,
Egyött lassú ballagásban;
Gyakran egymásra tekintnek,
Kiről kitetszik szerelmek,
Egymáshoz való jó kedvek;
Hasonlók, mindketten szépek.
Hogy így egyött szerelmesen
Ők úsznának szép csendesen,
Azonközben nagy sebesen
Egy keselő csalárdképen
Rájok menvén, az egyikét

[Körme

Körme között az szebbikét
 Elkapá, forgatta szegényt,
 Mint szeretőt kedve szerint.
 Látván társa bánatjában,
 Rén keserves kiáltásban.
 Széjjel ballagván az tóban,
 Nem tud, meggyen nagy búában,
 Mert látja társátul váltát;
 Látja maga özvegy voltát,
 Búában elszánta magát:
 Ohajtja már csak halálát.

K I T
 EGY SZÉP LEÁNY NEVÉVEL
 SZERZETT

Siralmas nékem
 Idegen földön
 Már megnyomorodnom;
 Szívem meghervadt
 Nagy bánat miatt,
 Nincs már hová fognom.

Laktam földemről
 Szép szerelmemről
 Mikor gondolkodom,
 Jutván eszemben:
 Ott én mint éltem!
 Könyveimet hullatom.

Mint az szarvas-fi
 Anyja után rí,
 Ha tüle eltévedt:

[Szívem

Szívem úgy hal, vész,
Halálra már kész,
Hogy oda nem mehet.

Már ha nem látom,
Bárcsak hallanom
Adná isten űtet,
Ki velem együtt
Sok szerelmet türt, —
Vennék még is kedvet.

De igen ritkán
És bizontalan
Hírt felőle hallok;
Akkor sem mertem
Űtet kérdezni, —
Mint rab csak hallgatok.

Ki miatt kedvem
Szintén oly nekem
Mint nap az esőben,
Vagy mint az zöld ág,
Ki hamar elagg
Téli rút üdőben.

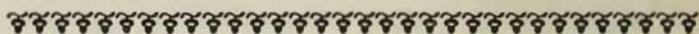
Vagyok immár szinte
Özvegyszerice,
Szomorú én éltem, —
Nem kell arany lánc,
Sem penig víg tánc,
Nincs semmihez kedvem.

[Felej-

Felejtett árva
 Itt mint pusztában
 Csak remete módra
 Tengek, nem élek,
 Lenni sem lélek,
 Most jobban búra.

Ti mezők, hegyek,
 Berkek, szép völgyek,
 Kiben gyakran jártam,
 Szép szelíd vadat,
 Hangos madarat
 Ott hallottam, láttam:

Isten hozzátok!
 S adjal rajtatok
 Az avagy örvendjen,
 Az aki akkor
 Engemet szeretett,
 Mostan se feledjen!

LOSONCZY ANNA NEVÉRE

Lelkemet szállotta meg nagy keserűség,
 Csak nagy bánat lészen életemben már vég:
 Oh, én szívem mint ég!
 Hogy szerelem miatt örök kínba esék.

Oly nehéz lelkemnek attul elválása,
 Ki szerelmét hozzám igazán mutatta,
 Mint testnek halálba
 Vagyon az lélektől nehéz távozása.

[Szinte

Szinte mint hogy a test mikor az lélektül
Fáj, hogy eltávozik mint szeretőitül;
Így árva fejemtül
A vált el, ki engem szeretett hű szívbül.

Ó, én két szememnek szerelmes világa!
Keserves fejemnek te valál gyámola:
Mire hát bánatra
Hagyál el engemet ilyen árvaságra!

Nemde nem kedvedért hagyék el egyebet,
Vajjon s kinek ajánlottam szerelmemet?
Szerettem-e többet?
Tudod, kedveltelek egyedül tégedet.

Csak te valál nékem minden ékességem,
Szerelemre te gyútád szívemet nékem:
Mire hadsz el engem,
Ha nálad nekül is elfogy én életem?

Szegény fejemet már mivel vigasztaljam,
Szívemnek keservét kinek panaszoljam?
Magam hová fogjam,
Ha siralmim miatt én ugyan elasztam.

Igazán tertint ez is méltán én rajtam,
Mert ok nélkül magam búcsút neki adtam,
Szegényt háborgattam,
Hozzám nagy szerelmét semminek tartottam.

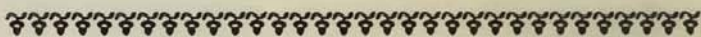
Azért én kegyetlenségemnek jutalmát,
Most veszem háládatlanságomnak hasznát:
Fejem árvaságát
Méltán vallom immár gyámoltalanságát.

[Nem

Nem volt kettős szíve, ki miatt én nekem
 Kellett volna félnem vagy idegenkednem:
 Tudom, mit írt nekem,
 Erős esküvissel mint bizlalt meg engem.

Ne kövessen azért senki engem ebben,
 Hanem ha ki akar gyötrődni szívében;
 Mert egész életében
 Hív szerelem mását nem löli mindenben.

Az ki most ezeket összeszedegette,
 Szeretője után kesereg szívébe:
 Kit más hűv kezére,
 — Mint tudatlan ember — ok nekül ereszte.

HOGY JÚLIÁRA TALÁLA,
 ÍGY KÖSZÖNE NÉKI

Ez világ sem köll már nékem
 Nálad nélkül szép szerelmem,
 Ki állasz most én mellettem
 Egészséggel, édes lelkem!

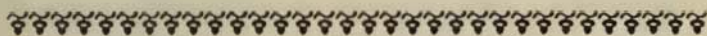
Én bús szívem vidámsága,
 Lelkem édes kívánsága,
 Te vagy minden boldogsága,
 Véled isten áldomása.

Én drágalátos palotám,
 Jó illatú piros rózsám,
 Gyönyörű szép kis violám,
 Élj sokáig szép Júliám!

Feltámada napom fénye,
Szemöldök fekete színye,
Két szemem világos fénye,
Élj, élj életem reménye!

Szerelmedben meggyúlt szívem,
Csak tégedet óhajt lelkem;
Én szívem, lelkem, szerelmem,
Idvezlégy én fejedelmem!

Júliámra hogy találék,
Örömben így köszönék,
Térdet, fejet neki hajték,
Kin ő csak elmosolodék.

A FÜLEMILÉNEK SZÓL

Te szép fülemile, zöld ágak közibe
mondod el énekedet!
De viszont az ellen az én veszett fejem
mond keserves verseket,
Kiket bánatjában, szerelem lángjában
szép Júliáról szerzett.

Mennybéli szép harmat tégedet mosogat,
engem pedig könnyhullás
Szüntelen nedvesít s bánattal keserít,
hogy oly kemény, mint a vas,
Az én szép Júliám, kitül jómat várnám,
hogy lenne már irgalmas.

Az hév verőfénynek mivoltát nem érzed,
mert űlsz híves árnyékban,
Engemet peniglen gyújt búzgó szerelem,
sülök, főlok lángjában;
Te szabad vagy repülsz hol akarod, szállsz, űlsz
nem úgy mint én e vasban.

Örömmel és szépen csak tavasz időben
szép énekeket mondasz,
Énnékem peniglen mind nyárban, mind télben
versem oka csak panasz,
Kínomat számlálom, Júliát imádom,
dolgom nekem mind csak az.

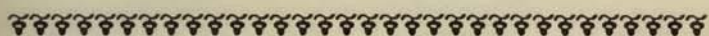
Lengedező szellő s híves tiszta idő
tégedet gyakorta hűt,
Engemet viszontag örökkévaló láng
olthatatlanképen fűt.
Kegyetlenségével, Júlia szemével,
nagy szerelem üttön üt.

Vagy te egészséges, én peniglen sebes,
szerelem nyila miatt,
Énekelsz víg szóval, nem mint én bánattal,
mert nem is érzed kénjét
Az szép Júliának, kinek szép voltának
adta lelkem meg magát.

Jobb, és mindenekben különböz én tülem
te boldog állapotod,
Egyenlők csak ebben vagyunk mi mindketten,
hogy énekedet mondog
Te is szinte, mint én s fogyhatatlanképen
csak arra veszett gondod.

[Júliát

Júliát gondolván és szavát hallgatván
 egy kis filemilének,
 Juta bús elmémbe ezen néhány versbe
 rendeltetett kis ének,
 Kiben állapotja, megtetszik mivolta
 igazán életemnek.

A DARVAKNAK SZÓL

Mindennap jó reggel ezen repültök el,
 szolgálván darvaim!
 Reátok néztemben hullnak keservemben
 szemeimből könyveim,
 Hogy szép szerelmesem jut eszembe nékem,
 megújulnak kínjaim.

Látom útatokat igazítottátok
 arra az ország felé,
 Aholott a lakik, víg szívemet aki
 ő magánál rekeszté, —
 Valaha én rólam, ki híven szolgáltam,
 vajjon emlékezik-é?

Bujdosom mint árva, idegen országba,
 veszettül mint zarándok,
 Ruhámban setét színt szívemben szörnyű kint
 viselek én, úgy gyászlok,
 Szárnyam nincs mint néked, kin mehetnék
 ahhoz, akit óhajtok. [véled

Szárnyad vagyon, repülsz s szintén ott szállsz
 földébenholakarod, [le, ülsz

Tavaszi szép rózsák, liliom, violák
idővel mind elhullnak.

Királyi méltóság, tisztesség, nagy jószág
idővel mind elvesznek,

Nagy kövek hamuvá s hamu kősziklává
nagy idővel lehetnek,

Jó hírnév, dicsőség, angyali nagy szépség
idővel porrá lesznek.

Még a föld is elagg, hegyek fogyatkoznak,
idővel tenger apad

Az ég is béborúl, fényes nap setétül,
mindennek vége szakad,

Márvánkőbe metszett írás kopik, veszhet,
egy heliben más támad.

Meglágyúl keménység, megszűnik irigység,
jóra fordul gyűlölség,

Istentül mindenben adatott idővel
változás, bizonyos vég,

Csak én szerelmemnek, mint pokol tüzének,
nincs vége, mert égten ég.

Végzetetlen voltát, semmi változását
szerelmemnek hogy látnám,

Kiben Júliátul, mint Lázár ujjátul
könnyebbségemet várnám,

Ezeket úgy íram és az többi után
Júliának ajánlám.

SOKFÉLE DOLGOKHOZ HASONLITJA
MAGÁT ÉS A SZERELMET

Ha ki akar látni két eleven kútát,
Kik ű forrásokból szüntelen kifolynak;
Nézze két szememet, kik mindenkor sírnak.

Az én szerelmesem háládatlanságán,
Szívem gyúladásán, szörnyű kínján, búán,
Sok könyvet húllatnak csaknem kiapadván.

Ha ki akar látni olthatatlan szenet,
Nézze az én véghetetlen szerelmemet,
Ki mint pokol tüze, örökké csak éget.

Noha lángját ennek senki nem láthatja,
De azért lelkemet fogyatton fogyatja,
Soha semmi bennem már meg nem olthatja.

Ha ki akar látni szörnyű mély sebeket,
Nézze szerelemtől sebesült szívemet,
S ottan megesméri, mint gyötör engemet.

Ha ki akar látni egy nyomorult lelket,
Nézze az én árva keserves fejemet,
Kit szerelem tüze csaknem hamuvá tett.

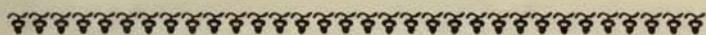
Ég olthatatlanul buzgó szerelemben,
Bízik csak egyedül egy vidám kegyesben,
Kinek ajánlotta életet kezibe.

Ha ki ez kínokat akarja megtudni,
Ily kegyetlenképen hogy bennem ki szerzi:
Életemnél lelkem azt inkább szereti.

[Igaz

Igaz szerelmemért de lá mennyi kint ád,
Ha szolgálatomért egyszer jó szemmel lát,
Ahelyett viszontag érzem ezer kínját.

Híves forrás felett — serkenvén álmomból,
Fordítottam magyarul vidám Júliáról,
Mikor lelkem fülne szerelme lángjától.

DIALÓGUS

KIBEN ÚTON JÁRVÁN AZ VERSSZERZŐ BESZÉL
ECHÓVAL

Ó magas kősziklák, kietlenben nőtt fák,
kik nagy szerelem tüzén
Igaz bizonságim vattok, mert kénaim
tudjátok, mint szinte én,
Ki látta: éltében, hogy így haljon, vesszen
más mint én szeretőjén
Echó: Én.

Távoly egy erdőben, nékem felelésben
lőn úgy mint emberi szó,
Talám eggyik tündér jár itt valamiért,
vagy valami vadászó,
Ha ló nem nyerített, az ki itt cserdített
lábain ha volt békó.
Echó.

Echó! nagy kénomba, melybe szép Júlia
engem fertengeni hágy:
Mi könnyebbíthet meg, s mitül lehet, kérlek
kemény szíve hozzám lágy,

Keserű kénomat mi enyhítheti most,
 s mi az, mire lelke vágy?
Echó: Ágy.

Azt igazán mondád, de mondd meg azt is hát,
 ott ki vigasztalhatna,
 Búm helyett örömet, gyönyörű életet,
 nékem ott ki adhatna?
 Igazán ki neve, kit soknak kivüle
 lelke oda kívánna?
Echó: Anna.

Azt bizon megvallom, de jó szolgálatom
 kedves-e néki vagy nem?
 Szép Juliám-Annám leszön-e jó hozzám
 s megkegyelmez-e nekem?
 Hogy régen szolgálom, leszen-e jutalmom,
 kell-e jót reménlenem?
Echó: Nem.

Kegyetlenségéjért, érte túrt sok kénért,
 lám még istentül sem fél!
 Ő feje mellyében, mint szép lány fészekben,
 kegyetlenség holtig él?
 Mert mint nyelved beszél, búmmal, én hiszem
 amely igen nem kémél. [öl,
Echó: Él.

Ó hová legyek hát, túrvén ennyi kénját,
 kivel vett köröskörül?
 Nincs út szerelméhez, mert már elvetett ez
 kegyes szemei elől,

[Vetett

Vetett gyötrelemre s még meg is öl végre,
amint látom, hogy győlöl.

Echó: Öl.

Már csak mutasd módját, mint olthassam láng-
szerelmemnek, ki csak nő, [ját
Mert hogy úgy szeretem s jutalmát nem érzem,
oka talám nem is ő,

Hanem más gonosz nő, ördöngős bűvölő,
mert kegyes ő, semmint kő.

Echó: Ő.

Hát meggyek én veszett, kit szerelem éget
s kit már ő be nem fogad?
Szívem régi búmban, mint szép virág nyárban,
szintén igaz, úgy hervad;
Azért add tanácsod, szánd meg nyavalyámat,
ha sebemet gyógyíthadd.

Echó: Hadd.

Vajha elhagyhatnám, volna mi nyavalyám?
de lá szívem mint gerjed!
Ha gyenge orcáján, mint pünkösdi rózsáján
látom, hogy színe terjed
Magad se mondanád, elhagyni, ha látnád,
nézd meg csak és esmerjed.

Echó: Merjed.

Nem nyerheti lelkem, hanem ha két kezem
végez ki életembül!
No törrel méreggel nagy búmat verem el,
mert kiesém kedvébül;

Látom, hogy csak győöl, én nékem nem örül
s rajtam nem is könyörül.

Echó: Örül.

Hogy hihessem én azt? ha ládd-e, mint fáraszt
számtalan sok veszéllyel,
Szemeim láttára nagy kegyesen másra
nézdegél vidám szemmel,
Énnekem peniglen még szerelmem sem kell,
veszt, sílyeszt gyötrelmekkel.

Echó: Kell.

Ó, vajha kellene! szerelmébe venne,
veszne szívem bánatja,
De nem azt jelenti kemény tekinteti
s amint magát mutatja,
Hogy esmét szeressen, nem adja azt isten,
noha lelkem imádja.

Echó: Adja.

Ha isten azt adja, lelkem viszont áldja
nevét minden időben
S talám meg is adja és szívét fordítja
hozzám még szerelemben
Vidám Júliának, ki egyike annak,
kiknek hazájuk a menny.

Echó: Amen.

Megdicsőült színben, hogy gerjedt szívemben
vidám Júlia tűnék,
Egy sűrű erdőben én úton mentemben
felszóval így éneklék,
Kérdezkedésemre verseim fejébe
Echotul ily választ vék.

[Kiben

KIBEN AZON KÖNYÖRÖG

L Á T V Á N

SEMMI VÁLASZT NEM VEHET JÚLIÁTÓL

HOGY OTTAN

CSAK NE FELEDKEZZÉK EL RÓLA

Kegyес vidám szemű, piros rózsa színű
    én édes fejér hölgyem;
Kin hű szerelemmel s teljes reménységgel
    nyugszik tüzesült lelkem,
Nemde nem siralmas kár-e én nekem az,
    hog्य elfeledtél engem?

Jó vitézek harca hol volt — gondolhaddsza —
    piros vérontás nélkül?
Szerелеmben esett, vígan ki élhetett
    külön szerelmesétül?
Ne felejts engemet, ne veszed lelkedet
    hitetlen, félj istentül!

Az szelid daruhoz szintén hasonlatos
    te kegyes tekinteted,
Rózsát jegyez orcád, kláris te szép kis szád,
    mézet ereszt beszéded.
Jőjj immár előmben, mondjam örömben:
    Az isten hozott téged!

Kerített városok, kertek, mezők, szép tók
    nálád nélkül mind tömlőc,
Mint sólyom kis fuat, bús lelkem magadat
    szerelmében úgy üldöz.
Jussak már eszedben, láss meg keservemben,
    magad jűjj, mást ne küldözz.

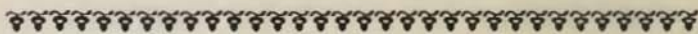
[Han-

Hangos fülemile gyönyörű szép kertbe
 zöld ágak között csattog,
 Én is szegény rabod új verset kiáltok
 hozzád, hogy lelkem buzog.
 Mit vétettem, kérlek, hogy nem szánsz enge-
 kinek szíve háborog? [met,

Érted, hogy elmentél és elfelejtettél
 engem, szegény árvádat,
 Ily reménytelenül, szép személyed nélkül
 ne hagyd veszni szolgálodat,
 Emlékezzél rólam fényes fejér rózsám,
 add már látni magadat!

Szívem nagy szerelmét s titkon felgyúlt tüzét
 jelenteni nem merem,
 Mert ha megjelentem, nagy tüzemmel, féltem,
 hogy sokat, eszít veszttem,
 Ha penig titkolom, csak magam fogyatom,
 mert belső tűz vesz engem.

Török szép versekből szerelmese felől
 csak nem régen fordítottá,
 Igérül ígére nem szinte teheté,
 de hertelen jobbítá,
 Régi szörnyű kárán így veszett bánkodván,
 Júliának ajánlá.

ÉN ÉDES SZERELMEM

Én édes szerelmem, egyetlen egy lelkem,
 mi haszon nekem élnem,
 Ha semmit nem segít, jómra fel sem indít
 az én esedezésem,

[Sok

Sok könyörgésemre, szép leveleimre
csak választ sem téssz nékem.

Lelkemnek fájdalmát, érted való kínját
maga te így jól látod,
De ingyen sem érzed, sőt inkább neveded,
magadban csak csúfolod,
Mondván: hadd-hadd, úgymond, hiszem vesz-
kínomat úgy mosolygod [tinagy gond,

De mi hasznod vagyon sok könnyhullásomon,
kétségben mire tartasz?
Mint mérget sok mézben, édes beszédedben,
gonoszt elegyítve adsz,
Egyfelől ídesgetsz, másfelől kesergetsz,
csak bánatra taszítasz.

Szép sólymok, vad rárók, kiket madarászok
tanitnak, viselnek,
Bánással, tartással, szóval, kiáltással,
szelidek, kézre jünek,
Az erős kősziklák hevétül az napnak
romolnak, repedeznek.

Nincsen oly erős vas, kit tűzzel jó kovács
ide s tova nem hajthat,
Vérrel erős gyémánt, kit az acél sem bánt,
végre mind elhasadhat,
A piros márványkő, kit ver gyakor eső,
csepegéstől lyukadhat.

Téged penig sólymom, én édes vad ráróm,
az én sok kiáltott szóm,

[Kezem-

Kezemre nem hihat s csak úgy se lágyíthat,
mint vasat tűz, nagy lángon,
Sem mint márványkövet, kit eső csepeget,
nem hathat könnyhullásom.

Vérem hullásával ha hozzám hajlanál
tündöklő szép gyémántom.
Arra is kész volnék, csak tőled érthetnék,
végeznéd el már kénom!
De mint sok írásom, szóm, siralmom, lángom,
szolgálatom csak károm!

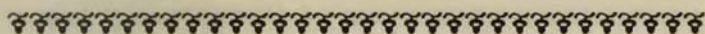
Az én gyötrelmemre s istenre tekintve,
indulj fel szerelmemre,
Nagy háládatlanság miatt nyomorúság
hogy ne szálljon fejedre,
Vagy segélj meg immár vagy végezz ki hamar,
ne tarts tovább kétségbe.

Az mennyei orcát, életem birtokát
ha isten néked adta,
Angyali ábrázat ha vagyon te rajtad,
mire vetsz engem kínra?
Mennybeliek szerint ennyi sok szörnyű kint
enyhíts meg jó szolgádban.

Úr Isten! Hogy lehet a kegyetlenségnek
ilyen nagy szépség fészke?
Ha az mennybéliek olyan kegyelmesek,
térj te is kegyelemre,
Angyali orcádat mert te megalázod,
ha űszsz számkivetésre.

[Szined-

Szined dicsősége most ez új versekre
 elmémet serkentette,
 Képtelen nagy szépség, ki miatt szívem ég,
 most már elrekkentette.
 Buzgó szerelmedbe, kiben mint tömlőcben
 sírva ezt éneklette.

BÉCSI ZSUZSÁNNARÓL
 S ANNA MÁRIARÓL SZERZETTE

Az Zsuzsánna egy szép német leány,
 Bécsben lakik Tiefingrab utcáján;
 Piros rózsa tündöklik orcáján,
 Szép kaláris tetszik az ajakán,
 Kit sok vitéz kíván
 Szép voltát csudálván:
 De csak heában szeretik sokan.

Vagyon ennek egy szép atyjafia,
 Kinek neve víg Anna Mária,
 Sok jó úrfi csak azt sítja-rítja,
 Mert mint nénje szép s nincs semmi héa,
 Aranyszínű haja,
 Mintegy gyöngy az foga,
 Tiszta mézzel foly ő édes szava.

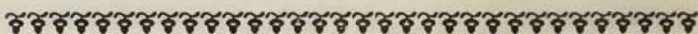
Egy társommal midőn én ballagnék,
 Szerencsére reájok találék,
 Rájok nézve ottan felgerjedék,
 Jó társom is szerelembe esék,
 Ők ottan éleszték,
 Kedveket jelenték;
 Vélek azért mi megismerkedénk.

[Kezet

Kezet fogván egymással azontúl,
 Házba lépénk mindnyájan utcáru
 S mint az méhek szegfű szép virágrul
 Mézet szednek egymás ajakáról:
 Minden bánatunktól
 Ott mi esénk távul,
 Hogy szerelmet nyerhetünk egymástul.

Többet szólnom dolgunkról nem szükség,
 Elég, hogy megvolt minden édesség;
 Ölelgetés, csók, tánc, gyönyörűség,
 Ékes beszéd, tréfálás, nevetség,
 Ki ugyan nem elég
 Bús szívemnek, mert ég;
 De versemben itt legyen már vég.

Kurta oktáván, a sovány bőjtben,
 Pozsony városából kimentemben,
 Szerzém ezeket ilyen versekben,
 Tánc-nótára egy kisdéd énekben,
 Az másfélezerben,
 És nyolcvankilencben,
 Hogy bécsi virág juta eszemben.

BÁR NE TUDTAM VOLNA

Bár ne tudtam volna, mi légyen a szeretet,
 Miért született engem, aki engem született,
 Ily gyilkos kínokra,
 Sok búra, bánatra
 Mért vagyok így megvetett?

Azt gondoltam, minden arany, aki fénylik,
A rezes szívekben arany ki tündöklik:
De most tapasztalom,
Pirúlva megvallom:
Igaz szív mint csalatik.

Lehetetlen, hittem, hogy tűzben jég legyen,
Annyi sok láng után benned tűz ne égjen;
Szalmatűz volt, látom,
Igy meghűlt csudálom:
Ily jutalmat végyen.

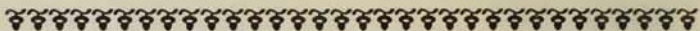
Akkor mint esküdtél, én tudom s te tudod,
Miként késértgettél, tudom, nem tagadod:
Igy fizeted bérem?
Ez bizony szemérem!
Meg is kell vallanod.

Szívednek nem hittem, tudod, sok ideig,
De utánam jártál tovább esztendeig:
Hittel még istent is
Csalhatsz, mért nem embert is;
Meg is vér holtodig.

Szenvedj te is értem, hogy ha én szenvedtem.
Verjen meg az isten méltán is érettem,
Ne csalhass több szívet,
Itten érjen véget
Álnokságod értem.

Azt gondoltam, előbb a nap sötét leszén,
Mezei füveknek, egy színe sem leszén:

Mintsem azt érhessem,
Tőled megvettessem,
Isten bosszút téssen!

KIBEN

JÚLIÁHOZ HASONLÍTJA COELIÁT

Júlia szózatját,
Kerek ábrázatját
Cupidó úgy mutatja
Coelia beszédén,
Örvendetes képén
Hogy mikor szemem látja:
Júliának véli,
Mikor tekinteli,
Mert szívemet áztatja.

Egyenlő két rózsa,
Kiknek mind pirosa,
Állapatja, színe egy;
Sem egy ágon termett,
— Kit zöld levél fedett —,
Nem hasonlóbb két ért meggy,
Mint ez Juliához,
Kinek szép voltához,
Gerjedek, mint Aetna hegy.

Átkozott Cupidó,
Szerencsémet rontó
Régi nagy ellenségem!
Hazámbul kiüzél,
Ide is rám jüvél,
Érd bátor immár végem;

[Csak

Csak tüzedet ne szíts
Szivemben, se többits
Régi szerelmes mérgem!

Dühös! Elégedjél,
Amint kikergettél
Engemet szép hazámbul.
Elégedjél, kérlek,
Itt is azmint féllek,
Ne üzz ki nyúgalmambul.
Mi jutalmod bennem,
Ha esem tüzedben, —
Mi hasznod nyavalyámbul?

Virágá éltemnek,
Akinek örüljek,
Teljességgel elszáradt.
Vidám kedvem helyett,
Kibül vizek mellett
Kényszerűség rám áradt;
Siralmas káromon
Való nagy panaszom
Miatt nyelvem elfáradt!

Immár zászlód alól
Kitöltem, sőt távul
Járok nagy seregedtül,
Mert kis haszon mellett
Tünnöm sokat kellett,
Mig vártam te kezedtül;
Immár uram is más,
Pallas és vitéz Márs,
Kik mentenek tüzétül.

Gondolkodván rajta,
Csak tétova hajtá
Fejét Cupido szómon,
Monda: „Szegény! Márs-e
A te gyámolod-e,
Hát hol az én hatalmam?
Ketten csak ti vagytok,
Kik semmit sem adtok
Én bosszúállásomon?

Azelőtt is maga
Márs — meggondolhatta —
Mint járt egyszer miattam,
Mikor kedve ellen
Merő mezítelen
Mindennek látni hagytam:
De az mint esmérem,
Nem gondoltok vélem,
De megmutatom magam.“

Meggyek hová megyek,
Jobb-e, hogy engedjek?
Mert se Márs Cupidónak
Nem árt vitézséggel,
Sem Pallas elmével,
Ugy mint világ-bírónak.
No tehát engedek,
— Mert véle sem érek —
Én is hát ez rontónak.

KIT

EGY CITERÁS LENGYEL LEÁNYRÓL
SZERZETT

Szít tüzet Zsuzsánna szivemben magára,
Cupidóval űzet szerelme dolgára

Mert kis szája,

Szép orcája

Mint pünkösti uj rózsa;

Fényes haja

Nap csillaga

Vagy sárarany sárgája,

Vékony derekacskája!

Mutat angyali fényt szerelmes szemével,

Piros angyali színt szerelmes színével;

Ha hozzá int,

Vigan tekint

Szivembe örömet hint,

De ha megint

Úgy néz amint

Kit gyööl szíve szerint,

Ottan érzek súlyos kint.

Kegyés ábrázatja én arányzó céloom,

Citerája szózatja búm rontó acéloom,

Vénus fattya

Lelkem hatja,

Ha szózatját hallhatja

S ha láthatja

Nincs bánatja

Búvát mind elmúlatja

Hogy jó kedvét mutatja.

Kártyát jádsván vele, vet színet tromfomra,
 Kit az bölcs szerelem így magyaráz jómra
     Mondván: „ne félj,
     Sőt vígan élj,
 Mert tiéd e szép személy,
     Veres levél
     Tromfodra kél,
 Csak azért, hogy jót remélj
 Semmi gonoszt te ne vélj.

Mert már néked adta nagy szerelmű szívét,
 Viszont nála hagyta szívedet, ű szívét.
     Így tüled vett
     Szívem szívét,
 Kit tart mint drága követ;
     Örül s nevet
     S vígan követ
 Téged, mert lát víg kedvet,
 Kit régen eszébe vett.

Így volt akaratja, hogy megnyilatkozzék,
 Vagy immár barátja, ne félj, hogy változzék.
     Megemlítsen
     És segítsen
 Gyakran örömmel hintsen.
     S rád tekintsen
     S ne felejtse,
 Kinél több jód már nincsen
 S kit nem adnál sok kincsen!“ .

Lengyel szép Zsuzsánna vervén citeráját
 És mondván utána gyönyörű nótáját:
     Eszem vesztve,
     Eltévesztve,

[Szerel-

Szerelmébe sillyesztve,
Felgerjesztve és ébresztve,
Szívemet elrekesztve
Belső tűzzel emésztve!

ISTENES ÉNEKEK
A XVI. ÉS XVII. SZÁZADOKBÓL
TÖBB NEVES ÉS NÉVTELEN
POÉTÁTÓL

*****

RIMAY JÁNOSTÓL:
REMÉNYSÉGEM TE LÉGY NÉKEM

Reménységem te légy nékem
Nagy hatalmú bölcs Istenem,
Tőled légyen segítségem,
Mikor terhel én sok vétkem.

Bűnnel noha éltem rútt,
Álnoksággal szívem borult,
Ne légy mégis mellőlem mult
Látván, hogy igyem rád szorult.

Por hamuból én eredtem,
Sok szennyet ezektől rám vettem,
Kiben úgyis keveredtem,
Hogy tisztulttá most sem lettem.

Senki nincs előtted igaz,
Minden mi érdemünk csak gaz, .
Mennyországban részt vehet az,
Kinek jóvoltod irgalmaz.

Szükség tehát mindeneknek
Kincsét kérni kegyelmednek,

[Hogy

Hogy természeti kedvednek
Lágyítson ítéletednek.

Félre tévén érdemeket
Rád hagyom én is igyemet,
Töltsed így bé szükségemet,
Hogy idvözítsed lelkemet.

*****

BENICZKY PÉTERTŐL:
AZ ISTEN EGYEDÜL MAGA VERI
AZ HADAKAT
ÉS NEM EMBERI ERŐ ÁLTAL

Seregek hadnagya
S vitézek strázsája,
    Ki lakol az egekben
Onnét intesz, rendelsz
És karodon viselsz,
    Mert úr vagy magas mennyben,
Áldod bátor szívvel,
Harchoz erős kézzel,
    Ki harcol te nevedben.

Mert egyedül Isten,
Ki vitézzé téssen,
    Vehetsz erőt kezébül,
Nem jön ő fegyverrel,
De csak tekintettel
    Parancsol az egebül,
Nézi a sziveket
És nem az erőket,
    Nem ver hadat kezíjbul.

Méltó hát kegyelmét,
Kérned segedelmét
    Ily hatalmas vezérnek,
Kitől áldást vehetsz
És romlást is nyerhetsz,
    Ha nem tetszel kedvének,
Magasztal kit akar
És mást porba takar
    Nagy ereje kezének.

Ellenség gyors lovát
Látván s éles kardját,
    Ne rémülj el szivedben.
Fene párduc bőrit,
Tigris s farkas szőrit
    Bátran nézzed mezőben,
Allah kiáltása,
Dob s trombita szava
    Ne hasson füleidben.

Álgyú ropogása
Mint ég csattogása
    Rettenthetne szivedben,
Sok sörű kopia,
Kiterült zászlója
    Háboríthat elmédben,
A sok festett paizs,
Nyil hegyes vasa is
    Mit nem tüntet szemedben?

Dávid parittyával,
Gedeon lámpással
    Ellenségit meggyőzte,

Az erős Sámson is,
Csak szamár által is
    Philisteust megverte,
Sátorában Jahel
Sisarát vasszeggel
    Az földre leszegezte.

Mert az úr volt velek
S bátorodott szívek
    Nem bíztanak fegyverben,
Mert hol Isten harcol,
Ott a pogány oszol,
    Futnak s bujnak rejtekben,
Vesznek azért gyakran,
Akik bíznak bátran
    Magányos erejekben.

Mostan paizsodat
Tisztítsd s páncélotdat,
    Sisakod vedd le szegről,
Élesítsd kardodat
S hízlaljad lovadat
    S fogd ki az eke mellől.
Ne bízd magad másra,
Hogy ne jöjj romlásra,
    Hanem magad menj elől.

Buzduljon fel véred,
Terjeszd régi híred,
    Ne rettenj pogány hirtül.
Te éles törödet
S kemény fegyveredet
    Hízlaljad török vértül,

[Áldoz-

Áldozzad rút vérét,
Nyisd fel dögös erét,
Kérj segítséget égből.

Hazánk rontására
S népünk rablására,
Hogy az pogány készülne,
Régi vitézeknek,
Scitiai vérnek
Irtam, meg ne rettenne,
Hanem régi Márshoz
S hadakozó társhoz
Társul mellé sietve.

*****

SZENCZI MOLNÁR ALBERTTŐL:
XLII. ZSOLTÁR

Mint az szép hives patakra
Az szarvas kívánkozik,
Lelkem úgy óhajt uramra,
És hozzá fohászkodik,
Tehozzád, én istenem,
Szomjuhozik én lelkem;
Vajjon színed eleiben
Mikor jutok, élő isten?

Könyhullatásim énnékem
Kenyerem éjjel-nappal.
Midőn azt kérdik éntőlem:
Hol istened, kit vártál?
Ezen lelkem kiontom,
És házadat óhajtom,
Hol az hívek seregében
Örvendek szép éneklésben.

Én lelkem, mire csüggedsz el,
Mit keseregsz ennyire?
Bízzál istenben, s nem hagy el,
Kiben örvendek végre,
Midőn hozzám orcáját
Nyújtja, szabadítását.
Ó én kegyelmes istenem,
Mely igen kesereg lelkem!

Mert terólad emlékezem
Ez Jordánnak földéről;
Szent helyedre igyekezem
Ez Hermon kis hegy mellől.
Mélység kiált mélységet,
Midőn én fejem felett
Az sok sebes víz megindol.
Mint egy erős hab megzúdol.

Sebessége árvizednek
És az nagy zúgó habok
Énrajtam összveütköznek,
Mégis hozzád óhajtok;
Mert úgy megtartasz nappal,
Hogy éjjel vigassággal
Dicséreteket énekelek.
Néked erős őrizőmnek.

Mondván: Isten, én köszálam!
Mire felejtesz így el?
Ellenségím vannak rajtam,
Gyászban járok veszéllyel.
Mert az ő hamis nyelvek
Csontaimban megsértnek.

[Mert

Mert így boszontnak ellened:
Lássuk, hol vagyon istened?

Én lelkem, mire csüggedsz el,
Mit kesergesz ennyire?
Bízzál istenben, nem hágy el,
Kiben örvendek végre.
Ki nékem szemlátomást
Nyújt kedves szabadulást;
Nyilván megmutatja nékem,
Hogy csak ő az én istenem.

*****

ZRINYI MIKLÓSTÓL:
FESZÜLETRE

Sírtál már eleget lám Ariannáért,
Fogyattad könyvedet csak egy Violáért,
Csak meg nem változtál, mint Biblis, semmiért,
Édes Músám; fűért s rothandó eszközért.

Hidd most ki magadból könyvedet nagy okért,
Árassz kataraktát szemedből méltóért;
Azért, ki körösztfán függött büneidért,
Az ki Istened volt, megholt váltságodért.

Hogy nézhetsz emberre, ember teremtője?
Igy téged megcsúfolt ő hitetlensége,
Annyi sok vett jókért, mint tenger fövénye,
Mint latrot, mint tolvajt feszíte körösztre.

Onnan is mutattad, igaz juhász voltál,
Vesztett nyájod után magasrul vigyáztál,

[Atyád-

Atyádnak vétkekért sokat imádkoztál,
És elfelejtkezni vétkünkről akartál.

Virágzott tested is halálos sebektül,
Ázott az szemed is igen bőv könnyvektül.
Szájad megkeserült az mérges ecettül,
Bajt vittál, harcoltál halállal vitézül.

Vitézek Istene, te függsz az körösztfán,
Ki győzedelmes vagy s ezer sereged van,
Hun karod, fegyvered? hun vitézséged van?
Hun van angyali kar? hun istenséged van?

Hej, mert te ezeket mind fottig letetted,
Égi hatalmat, nagy istenségedet;
Az emberi testet magadra fölvetted,
Azért, hogy hullathasd érettünk véredet.

Azért, hogy poklokban láttad merültünk volt,
Azért, hogy mi lölkünk örökségre megholt,
Szállottál le égbül, az hun lakásod volt,
Függöttél körösztfán, az kin tested megholt.

Ó te nagy Jehova, kegyelem forrása,
Kegyelmes Eloim, nagy Istennek fia,
Seregek Istene, zsidóknak királya,
Alfa és Omega, és jók bizodalma.

Látod, mi érdemünk mint küvön hangyanyom,
Sok bűnünk peniglen mint levél az fákon,
Mint örvény tengeren, és fővény az parton,
És mennyi madár jár levegőben szárnyon.

De mind ezeknél is nagyobb te kegyelmed,
 Annak vége nincsen, s azért bizunk benned.
 Mi hasznod féreggel neked törvényközned,
 Hatalmod mutatnod és ránk fegyverkezned?

Száraz polyva ellen, az kit szél elhordoz,
 Mutatod erődet, ha ránk haragot hozsz.
 Nem illik a harag, Uram, irgalmadhoz;
 Nagyobb dücsőséget benne kegyelem hoz.

Uram, nem mi értünk, sem mi érdemünkért,
 Hanem kegyelmezz meg magad irgalmáért!
 Ne légyen heában, hogy fiad ontott vért
 Körösztfán mi értünk, az mi váltságunkért!

*****

SZOMBATOS ÉNEK

Törvényed tartását azért választottuk,
 Izráel táborát kedveltük, javalltuk,
 Magunk ahhoz adtuk,
 Nyomorult sorsával semmit sem gondoltunk.

Noha keresztyénség nagy fenn tartja tollát,
 Ördög is ellenünk igen feni fogát,
 Ártalmas fullánkját, —
 Ha nem őriz szent úr megállja bosszúját.

Talpa alatt tartja szegény zsidó népet,
 Szombatért üldözi törvénykövetőket,
 Kergeti híveket, —
 Ha nem őrzöd, szent úr, megemészti őket.

[Örü-

Örülünk mi ezen, noha ők nem tudják,
Hogy mely törvényedet jegyül fiaidnak,
Atdad szolgálóidnak.
Ők szidalom gyanánt minket azzal hívnak.

Rólunk nem rázzuk le szent szombatod nevét:
Szombatosok leszünk, mert sátán erejét,
Elálljuk nagy mérgét,
Tűréssel meggyőzzük sok kegyetlenségét.

Vigasság ez nekünk, hogy szent törvényednek
Bélyegét viseljük nagyságos igédnek,
Szombat innepének:
Népei így vagyunk úri felségednek.

Nagyságos napodat szívből magasztaljuk,
Magunkat előtted gyarlóknak állítjuk,
Gondunkat rád hagyjuk,
Állhatatosságra segítségéd várjuk.

Tudjuk, még nekünk is eljő örömnepünk,
Mikor bátorsággal tenéked szombatunk,
Senkitől nem tartunk.
Mert szent Messiásod uralkodik nálunk.

Akkor nyúgatod meg mi fáradt lelkünket,
Sok keserűségből kiveszed fejünket,
Adod örömünket,
Jákób seregével megáldasz bennünket . . . .

Tégy részessé végre Izrael aklában,
Kegyessé Messiasnak iktass országában,
Boldog birtokában,
Hol élünk örökké szent ártatlanságban.

E

[VITÉZI

VITÉZI ÉNEKEK

NAGYOBBRÉSZNÉVTELEN POÉTÁKTÓL,

MELLYEK

THÖKÖLY IMRE ÉS
RÁKÓCZI FERENC

VITÉZEINEK

DICSÉRETÉT ÉS SZOMORÚ BUJDOSÁSÁT ZENGIK

*****

KURUC TÁBORI DAL

Te vagy a legény, Tyúkody pajtás!
Nem olyan mint más, — mint Kucug Balázs.
Teremjen hát országunkban jó bor, áldomás...
Nem egy fillér, — de két tallér kell ide, pajtás!

Szegény legénynek olcsó az vére:
Két-három fillér egy napra bére;
Azt sem tudja elkölteni, mégis végtére
Két pogány közt egy hazáért omlik ki vére!

Rajtunk német dül, rajtunk török jár,
Tűz-vassal pusztúl ország és határ;
Ez az istentelen német annyi kárt tött már:
Hozzá képest hogy mit sem tött török, sem
[tatár!

Az nagy uraknak mézes szókot hány,
S hozzá hódúlnak, mint bódúlt zsákmány...
Hej nagy urak! nem keresztyén az, aki pogány:
Rosszabb penigmég ennél is labanc, valahány.

[Min-

Mindent ígér, de csak szorúltában, —
Semmit bé nem vált, ha szabadjában;
Az németnek — ebhitűnek fogadásában
Ne bizz többet, mint az ebnek ugatásában!

Pusztítani jött, nem segítségre, —
Hogy elfoglalja országunk végre;
Álnoksággal nemzetünknek esküdt vesztére:
De az Isten ráfordítja még ő fejére!

Csak azt nézd pajtás, hogy labanc hol van?
Csak azt vágd pajtás nagy busúltodban.
Mert e pogány kiől mindent édes hazánkban,
Vágd tehát még az magyart is társaságában!

Tölts kupámba bort, az lölkemnek bort:
Német vesztére üljük meg a tort. [bort,
Ma egymással — bajnoktárssal együtt iszunk
Virradatra úgy üssük meg az német tábort!

Töltsd az kupákat, — töltsd az pulhákat,
Készen tartsad jó, súlyos szablyádot.
Úgy igyál bort hogy ha hallod az trombitákat
Vért ihassál s német testből rakj garmadákat.

Bort kupámba, bort! embert a gátra! . . .
Tyúkody pajtás, induljunk rája!
Verjük által az labancot a másvilágra, —
Úgy ad Isten békességet édes hazánkra.

MOST JÖTTEM ERDÉLYBŐL...

Most jöttem Erdélyből, Erdély országából, —
Lovastól, nyergestől, egy nyargalt szolgástól.

Szolgámnak a neve Hányd-el-vesd-el Gyurka,
Magamnak a neve: bujdosó katona.

Nem vétettem semmit, az ég bizonyságom:
Még sincs maradásom — köztetek lakásom...

Szegény árva fejem nincs hová hajtanom —
Szegény árva fejem nincs hová hajtanom.

Elment az én uram idegen országra:
Levelet íratott, hogy menjek utánna.

Elment az én uram a török táborra —
Meggyászolom őtet fekete bársonyba.

Délig feketébe — délután veresbe,
Hajnalkor pediglen öltözöm fegyverbe . . .

Ülök paripára — jó lovam hátára:
Úgy megyek utánna — nagy Törökországba.

*****

BUJDOSÓ ÉNEKE

Bujdosik, bujdosik szegény árva legény,
Országrol országra, városrul városra,
Hogy az ő életit fordíthatná jobbra,
Fáradsága után lenne nyugodalma.

[Elin-

Elindula szegény, az utat nem tudja,
Eszében jut neki seregeknek ura,
Gyakorta orcáin könyje lecsordula,
Igy szól ő magában, keservessen síra:

Istenem, Istenem, én édes Istenem!
Már egyedül benned vagyon reménységem,
Felségedet kérem: el ne hagyjon engem —
Mert csak tetőd függ én egész életem.

Én édes barátim, titeket elhagylak,
Az nagy Uristennek kegyében ajánllak;
Hogyha mikor látlak: örömmel lássalak,
Hogy a mi szíveink együtt vigadjanak!

Óh én édes anyám, ki világra hoztál,
Sok búval bánattal engem feltartottál!
Mindeddig pelikán-módra hozzám voltál.
Bánatimban engem sokszor vigasztaltál.

Tudom édes anyám, hogyha most láthatnál:
Mostan egy fiadot, tudom, megsiratnál;
Jaj keserves szóval engemet jajgatnál,
Sok könnyeket értem szemedből hullatnál.

Boldogtalan sorsa siralmas szívemnek
Árad naprul-napra gyötrelme lelkelemnek,
Nem virrad fel már víg napja én kedvemnek,
Árad nagy bánatja én árva fejemnek.

Istennek ajánllak kedves édes hazám,
Kitül keservesen én megváltam mostan:
Kevés ideig volt benned én lakásom:
Légyen rövid időn benned mulatásom!

Ne sirass engemet anyám, édes anyám,
 Ki voltál énnekem kedves, édes dajkám;
 Tudom ez világra fájdalommal hoztál
 Sok édes álmokat értem elmulattál.

Csak az Isten tudja, hol lész maradásom,
 Az idegen földön hol leszen romlásom;
 Vagy piros véremnek hol lesz kiontása,
 Az gyarló testemnek csontja kihullása . . .

Az én bánatimat én meg nem mondhatom
 Avvagy papirosra le nem rajzolhatom;
 Mert már utoljára tollamat sem bírom —
 Jaj már közel vagyon utolsó szóllásom!

Adjad én Istenem: a szent angyalokkal
 Hogy részes lehessen magas mennyország-
 Dicsérjem Uramat szent cherubimokkal, [ban;
 Mindörökké ámen, édes atyáimmal!

*****

BUGA JAKAB ÉNEKE

Mit busulsz kenyeres, midőn semmid nincsen?
 Jó az Isten, jót ad, légy jó reménségben! . . .
 Fölnyílik az idő majd az gyenge fűre
 Hová két szemünk lát, oda megyünk ketten!

Ó édes pajtásom, hogyne busulködnék:
 Midőn az sok gondok rajtam uralkodnak;
 Sok gondolkodások szüntelen fárasztanak
 Minden órán engem elmémbe bágyasztanak.

[Ron-

Rongyos az dolmányom, ki van az oldalom,
Az sok folttul ugyan nehéz az nadrágom,
Hátam lapockáját veri az kalpagom
Zsirtul ködmenyem is igen megavult már.

Az köpönyegem is igen jóviselt már,
Az sok esső miatt vagyon benne sok kár,
Mind elrothasztotta az csizmámat nagy sár
És nyereségemmel kerest pénz szükön jár.

Nincsen abrak, széna, rút hitvány az lovam,
Rongyos az istállóm, igen puszta házam,
Mind eltöredezett szegen az nyeregfám,
Mind lekopott róla az sok szép nyert szerszám.

Kenyerem, pecsenyém igen szükön vagyon,
Morzsalék sem hever mast az tarsolyomban,
Pénzem penig nincsen mast az oldalamon,
Kiürült az gyüszöm, elkölt kóborlásom.

Az lovamrul igen lekopott az patkó,
Az ki még rajta van, az is nem igen jó;
Ha nem patkoltatok, elhal tülem az ló,
Csak gyalog maradok, mintegy rút kóborló...

Az farkasbőrömnek lekopott az szőre,
Pókháló palackom az szegen bélepte;
Nyargalódzik rajtam az tetvek serege.
Mert szurkos az ingem, nincs ki fejeítse.

Kurva már az anyja! mint élhetek: élek,
Kivetem hasamat az szép verőfénynek;
Csak úgy dohányozok — az midőn éhezek,
Így én is másokkal szépen eltöngödek.

OLÁH GECI NÓTÁJA

Óh gyönyörű tavaszidő!
 Szerencsétlen új esztendő!
 Az kit akarsz megújítasz —
 Engem pedig szomorítasz.

Gyerünk alá jó katonák,
 Az Alföldre, Kecskemétre,
 Ott próbáljunk jó szerencsét —
 Talán Isten jobban adja!

Mennek vala az Alföldre;
 Oláh Geci vitéz legény
 Talál elől egy nagy őzet,
 Mindjárt mondja fakó lónak:

„Édes lovam, fakó lovam,
 Érjük el amaz nagy őzet!“
 Az fakó ló csak eléri,
 Oláh Geci csak ellövi.

Mindjárt mondja az urának:
 „Uram, uram, Oláh Geci —
 Ne kergess énrajtam őzet,
 Ha törököt nem fogsz, nem vágysz!“

Paripája mindaddig fut,
 Amíg ura ahhoz nem jut;
 Habos tajték róla szakad,
 Elesvén egy árkon akad.

„Vigy ki innét jó lovacskám,
 Szépen nevelt jó mackókám!

[Hidd

Hidd el, bizony meghízlalak,
Őz után már nem nyargallak!

„Mondám, rajtam bátor szívvél
Pogányt vághatsz erős kézzel:
De kételő töröddel
Őzet űzél fegyvereddel.“

„Hozz ki mégegyszer jó lovam,
Megládd: törökre lesz utam;
Bor, pecsenye lesz abrakod —
Nem léssen többé panaszod.

Hordozd bátran bús szívemet,
Keresd fel régi kedvemet;
Hidd el, majd az pogány oszol,
Oláh Geci az hol harcol!“

„Űlj fel hát, ne félj töröktől:
Én is hízom pogány vértől;
Terjeszd tovább nagy híredet —
Keményítsd meg fegyveredet!

Látod, házad rontására
Népednek elrablására,
Miként pogányság készülne —
Hogy bennetek elvesztene.“

„Éltem nem szánom hazámért,
Királyom maradásáért;
Hírem s nevem lesz nyereség,
Nem prédál többé ellenség.

Pórteleki hazánk fénye,
 Buga Jakab nagy reménye,
 Jászberényi is népestől
 Majd hozzánk jön seregestől.

Ellenségünket töressük,
 Mérges nyíllal sértéssük;
 Majd sok török test lesz eves —
 Kiknek nem kell kávé-leves.

Minden vitéz józan legyen,
 Hijában zsoldot ne végyen;
 Szerezzen jó hírt népünknek —
 E volt tárgya fegyverünknek.“

*****

NE HIGYJ MAGYAR A NÉMETNEK . . .

Ne higyj magyar a németnek,
 Akármivel hitegetnek;
 Mert ha ád is nagy levelet:
 Mint a kerek köpönyeged,
 S pecsétet üt olyat rája,
 Mint a holdnak karimája:
 Nincsen abban semmi virtus —
 Verje meg a Jézus Krisztus! . .

*****

BEZERÉDI NÓTÁJA

Sárvár alatt sűrű berek a Csere:
 Leskelődő labancokkal van tele;
 Sűrű berek, még sincs annyi levele
 Mint amennyi lompos labanc bújt bele.

[Héja

Héja madár le-lecsap az fölyhőből . . .
Lovas labanc ki-kicsap az erdőből,
Kurucot lát, hertelenül megpördül,
Törbe csalni úgy akarná, de nem gyün.

Kurucokat Bezerédi vezeti,
Ki a kardját német hússal eteti,
A csujtárját német vérrel festeti,
Tíz-húsz rác ha reágyün, csak neveti . . .

Bezerédi táncoltatja a lovát,
Villogtatja rettenetös pallosát,
Dobot veret, fúatja az trombitát,
Meg is indul, odacsap, meg hátat ád.

Bolond ésszel a rác magát elhivé;
Csak úgy árad a berekből kifelé,
Szép térhelyre Bezerédi kivivé,
Ott egyszersmind arcúl fordul s vág belé.

Az német is kiözönlik rác után,
Gyalog vagyon, a kuruc jó paripán;
Bezerédi híres serény kapitány:
Közre kapja, vágja, rontja szaporán.

Bezerédi híres vitéz kapitány:
Sarabolja, darabolja magyarán,
Az német is neki búsul egynihány,
Rája támad, lüvés esik az lován.

Bezerédi elvesztette az lovát,
Bukompanni megtalálta a nyomát;
Odaugrat, rázza hegyes dragonyát,
Bezerédi gyalog is nagy harcot ád.

[Az

Az sok labanc mikoron rárohana:
Bezerédi csak egyedül ott vala,
Jó kardjával hármát-négyet suhinta —
Németekben tágosságot úgy csapa.

Párducbőrét az nyakábúl levonák,
De az árát életekkel megadák;
Odamennek egynihány jó katonák,
Dandárját az németnek ott megnyomák.

Több kuruc is hogy meglátja ezeket
Bátorodik, űzi mint az ebeket . . .
Bezerédi maga űz egy sereget,
Sárvár felé úgy hajtják a németet.

A Rábában vértül hiznak a halak,
Véres vízben egymásra tátogatnak,
Dicsírgetik Bezerédit magoknak:
Hogy ő volna fundátora javoknak.

Német testek burítják az parragot,
Vadmadarak lakodalmat laknak ott.
Dicsírgetik Bezerédit, Baloghot:
Hogy nekik oly rakott asztalt rakatott.

Kél a szél, a fákat vígan legyinti:
Kurucokat az jó Isten segíti, —
Országunkat még egyszer megépíti,
Német ebtül valahára megmenti.

BALOGH ÁDÁM NÓTÁJA

Törökbársony süvegem,
Most élem gyöngyéletem,
Balogh Ádám a nevem,
Ha vitéz vagy, gyer velem!

Fakó lovam, a Murza,
Lajta vizét megussza,
Bécs-alját ha nyargalja;
Császár azt megsiratja . . .

Császárt hogyha kinn kapom:
Hacsérossit lecsapom;
Magát is megugratom
Bécs várába futtatom.

Zsendelyes hí, eszterhás . . .
Ég a város, ég a ház
Nem is egy ház, háromszáz —
Mert a kuruc ott tanyáz.

Vitéz, hol a tarisznyád?
Vedd elő az pogácsát;
Zsendely pattog, húll a nád . . .
Süthetünk ma szalonnát!

Sándor Ferkó, sógorom,
Adsz ide a jó borom!
Harc után ha szomjazom:
Az áldomást megiszom.

[Eszter-

ESZTERGOM MEGVÉTELÉRŐL

Sebes viz a Garam, siet a Dunába,
Kurucok tábora éppen ott megszálla.

Rákóczi tábort üt a Garam-torokban,
Perzsia-szőnyegen pihen szép sátorban.

Perzsia-szőnyegen, fényes tigrisbőrön . . .
Sátor előtt állnak palotások bővön.

Verik a rézdobot, fújják a trombitát,
Az sok nyalka kuruc üli az paripát.

Rákóczi tábora torpad az síkságon:
Rákóczi sátora dombon áll magában.

Friss kerek dombon áll tegnapi nap ólta:
Nemcsak az sátor, a domb is csak azólta!

Jó kuruc vitézek csak tegnap dombolták.
A földjét kezekben süveggel hordották.

Urunknak sátora magas helyen legyen;
Szép tábora fölött végigtekénthessen!

Aranyos zászlója lobogjon magasra!
Messzéről mindenki mindjárst megláthassa!

Süveggel hordották, a dombot úgy rakták,
Rákóczi patyolat-sátorát rávonták.

Nagy Rákóczi jár az gyönyörű mezőben,
Rettenetes kardja villog a kezében.

[Kard-

Kardjával fölmutat Esztergom várára,
Vár tornyán lobogó császár zászlójára:

„Mire a fényes nap háromszor felsütne,
Hejh, magyar lobogó lesz oda feltűzve!

Szóljatok álgyúim, szörnyen ropogjatok,
Dunának két partja rengjen alattatok!”

Hejh! s megbödülének Rákóczi álgyúi,
Hejh! s megrendülének Esztergom tornyai.

Amott az vár alatt törik már az falat;
Vég-Esztergom vára, jobb lesz, add meg
[magad!

Odafent az tokos csak elhivé magát,
Nem adja a várat, berdót igen kajált.

Éjten-éjjel, mikor a lövés elhallgat,
Fényes tigrisbőrén Rákóczi nem nyughat.

Készíti hiveit, híres vitézeit:
Fodor és Révay hajdú-ezereit.

Az palotás-ezret, az Esze Tamásét,
Csajági Jánosét, Lócziét, sok másét.

Éjten-éjjel egyszer az álgyú hármat szól:
Hát az sok kuruc az várra csak úgy omól.

Tüzes garanáttúl világos az éjjel,
Hajh! sok anya fia borúl ott bé vérrel!

[Hasad

Hasad az szép hajnal, piros az hegyoldal . . .
Esztergom várában Rákóczi felnyargal.

Esztergom utcáin szikrát hány patkója,
Esztergom bástyáin lobog az zászlója . . .

Mikor Esztergomban örömet lőttének:
Ez versek kevésség azután költenek.

Ha kérded: ki írta — egy igaz magyar fi,
Igaz örömében, — elhigye akarki.

*****

OCSKAI LÁSZLÓRÚL VALÓ ÉNEK

Kurucok, kurucok haj szegény kurucok —
Beh megsötítetedt ti fényes napotok !

Ó gonosz szerencse, ó keserves óra! . . .
Trincsíni mezzőnek vérrel borítója.

Sok ezren borúltak ott önnön vérekben,
Mások tántorodtak régi hívségekben.

Labanc már Ocskai; sok vitéz hadnagyi
Átkozva siratják az ő labancságát:
Verje meg az Isten állhatatlanságát!

Kemény Beleznai, seríny Jávorkával,
Ama Bornemissza, hires Rác Miskával

Esküsznek Újvárban egymásnak kezére,
Erős esküvéssel Ocskai vesztére.

[„Bátor

„Bátor vérontásom — törtínjék halálom,
Álnok árulónak bosszúját megállom,
Álnok árulónak bosszúját megállom!”

S nyárnak hévsígeiben, ősz sűrű ködében,
Kergetik Ocskait nagy kegyetlen télben.

Beleznai kétszáz labancát levágja,
Pilátushoz küldi őket vocsorára.

Bornemissza véle gyakran kergetődzik,
Rác Miska éjjel is ott környül leskődik . . .

Jávorka pediglen paraszti ruhában —
Egynihány vitézzel csak bétör házában,

„Héj Ocskai László! a nagy tobzódástúl
Kelj föl immár — érted elgyöttünk Újvárbúl!

Vérünk árulója, most add meg magadot!”
Fölkele Ocskai: de fegyvert ragadott.

Kiverik kezébül s úgy homlokon vágják —
Vér elborította mind a két orcáját.

Viszik már, viszik már, kötve paripára,
Nyargalton-nyargalvást, viszik már Újvárba.

Hogy vitték a kapun, istrázsa kiáltott:
„Itt hozzák, itt hozzák az Ocskai Lászlót!”

Hadi szék bírái ott egybengyülének,
Hitiszegő felett ők széket ülének.

Írjátok furérok, írjad seregdiák —
Vérveres tentával a nagy szentenciát:

„Világ példájára feje elüttessék,
Várnak bástyájára karóba tüzessék.

Hadd lássák mindenek: az lator mint jára,
Ki megszegvén hitit, támadt hazájára!“

Mikor rézdobokat megütték az vártán,
Mikoron az sípot megfújták az bástyán:

Akkor az piarcon álltak mind fegyverben,
Kihozák Ocskait, vasakkal terhelten.

Ott felzöndülének vitézek, hogy látták:
„Öld meg az árulót! Hozzá!“ azt kiálták.

S ha fejét nagy hamar hóhár el nem csapja:
Testét vitézlő rend izekké szagatja!

Föltüzék az fejét a bástya fokára,
Amely néz Nyitrára, — egy nagy árbocfára.

Nagy fekete hollók sűrűn szálldosának —
S ott környül kerengvén, ekkép kárognak:

„Kár, kár, kár, kár vala Ocskai Lászlónak,
Ilyen nagy vitéznek — lenni árulónak!

De nem kár hazáját, vérit eladónak
Szemeit kivájni fekete hollónak!“

Már Ocskai László másoknak nagy példa:
Gonosz árulónak így lészen halála!

Lelkeket világon szélvészek kergetik —
Azután pokolnak lángjára vettetik.

Ezt szörszék Újvárbán ezerhétszázötvenben,
Szegény magyarokat segítse az Isten!

*****

BUJDOSÓ RÁKÓCZI

Kiállott Rákóczi
A munkácsi sánkra,
Reá támaszkodék
Pántos pallosára.
Reá támaszkodék
Pántos pallosára, —
Reá rivalkodék
Az rézdobosára:

„Dobosom, dobosom,
Udvari dobosom!
Most néked megmondom:
Ne azt verd, hogy: Mars, Mars! . .
De azt verd, hogy: Rajta! . .

Ördög nyúzza anyádat —
Ne úgy verjed dobodat!
Ne úgy verjed, mint eddig:
Isten tudja, hogy lesz, mint?
Hanem úgy verd! Rajta!
Rajta, rajta, rajta!

Úgy verd: A föld rengjen,
 Ég is visszazengjen,
 Aki él, meghallja. —
 Sőt azt is, ki halva
 Fekszik, felriassza:
 Rajta, rajta, rajta!
 Én hires vezérim:
 Bottyánom, Bercsényim,
 Pekrym, Bezerédim,
 Kik vagytok vitézim:
 Rajta, rajta, rajta —
 Utolsó nagy harcra!“

Halálos nehéz köd
 Mindent búsan beföd;
 Jobb is, ha nem látja:
 Mert csak szive fájna —
 Tán meg is szakadna . . .
 Dobos már dobolhat,
 Rákóczi unszolhat:
 Rajta, rajta, rajta! . . .
 A tábor, a tábor
 Zászlóit lehajtja
 A majtényi páston, —
 Szegény kuruc tábor . . .
 Hajh, Károlyi Sándor!

„Hajh, Károlyi Sándor,
 Károlyi Sándorom!
 Hová lött, hová lött
 Az én szép táborom!
 Most reá kérdelek:
 Felelj meg érette!
 Kényszerítlek letött

[Hét-

Hétszeres hitedre;
Valld bé, ne is tagadd:
Eladtad jó urad!

Úgy léssen még dolgod
Néked, mint Júdásnak;
Bosszút áll, nem hagyja
Igaz maradékja
Hív Esze Tamásnak,
Nagy Bóné Andrásnak,
Meglásd csak, meglásd csak!

Nem kérem én az országom,
Inkább világgá bujdosom.
Úgy is tudom már:
El köll mennem már! . . .
Kovácsom, kovácsom,
Udvari kovácsom!
Fordítsd meg a patkót
Hódos paripámon,
Az elejét hátra,
Ne forduljon vissza!
Úgy sem jövök vissza
Szép Magyarországra!

Két országom, népem:
Vitéz magyar, székely,
Az Isten megáldjon!
Patak, Isten hozzád, —
Német már a gazdád!
Isten hozzád, Munkács:
Engem többé nem látsz,
Legkedvesebb várom!
Én édes hazámat,

Szép Magyarországom
Már többé nem látom,
Már többé nem látom.

Eljön még az idő,
Szegény Magyarország —
Megátkozod te még
E keserves órát! . . .
Idegen nemzetnek
Be súlyos a járma!
Régi vezérének
— Tulajdon vérének —
Sírva néz utána,
Sírva néz utána . . .

Szeret Magyarország,
Óhajt Erdélyország,
S holtig szán, holtig bán —
Még a gyermekök is
Tudom, visszakiván!
Mikor rég elmentem:
Visszasóhajtatok!
Mikor rég megholtam,
Akkor is sirattok.
Haló porombúl is
Feltámasztanátok, —
Összeszednétek még
Porhanyó csontimot! . . .

Amerre tenger zúg,
Amerre a szél jár,
Csillag lehanyatlik, —
Ott nyugszom meg én már.“

Beh szomorúan szól a
 Rákóczi rézdobja,
 Nem mondja már: Rajta!
 Rajta, rajta, rajta! . . .
 Hanem azt dobolja,
 Messzéről zokogja:
 „Szülőföldem, bölcsőm,
 Te bús Magyarország!
 Immár istenhozzád,
 Immár istenhozzád!“

*****

MEGJÁRTAM A HADAK ÚTJÁT

Megjártam a hadak útját,
 Nem tartottam lovam száját,
 Nem tartottam lovam száját
 Most siratom magam baját.

Harcoltam én a hazáért,
 Istenért és szabadságért,
 Búval eszem most kenyerem;
 Bujdosó lett én belőlem.

Ihol késő már bánkodni,
 A harc után hadat vágni,
 Megyek messze Rákóczival,
 Szivem tele bajjal, búval.

Ha esne is oly esetem,
 Hogy történne betegségem;
 Ki gyámolítana engem
 Ismeretlen idegenben?

Búval vagyok bővelkedő,
 Sok nyomorúság szenvedő,
 Elhagylak én áldott haza,
 Nem láthatlak soha, soha!

Hol szépséges feleségem?
 Hol vagy te is nemzetségem?
 Kis gilicém: kicsi lyányom?
 Kérem Istent, hogy megáldjon.

Harcoltam én a hazáért,
 A haza szabadságáért;
 Most bujdosás a kenyerem,
 Sós a könnytől, mikor eszem.

*****

ŐSZI HARMAT UTÁN...

Őszi harmat után
 Nagy hegyeknek ormán
 Fújdogál a hideg szél,
 Fújdogál a hideg szél,
 Zöld erdő harmatát,
 Piros csizmám nyomát
 Hóval lepi bé a tél,
 Hóval lepi bé a tél.

Régi üdöm elmúlt,
 Most másképen fordúlt,
 Szomorú az én sorsom,
 Szomorú az én sorsom;
 Messzére bujdosom,
 Hazámat itt hagyom,

[Isten

Isten vezérli dolgom,
Isten vezérli dolgom!

Szerelmes barátim,
Régi jó pajtásim
Tülem elpártoltanak,
Tülem elpártoltanak;
Fejenként mindenek,
Akik esmértenek —
Mostan megbocsássanak,
Mostan megbocsássanak.

Ha kiknek vétettem:
Ugyan megszenvedtem!
Igazságom: mindenem,
Igazságom: mindenem!
Keserű énnékem
E világon élnem,
Te tudod én Istenem,
Te tudod én Istenem!

Jobb hát a darvakkal,
Vagy, más madarakkal
Elbújosnom messzére,
Elbújosnom messzére;
Hogy irigyim szava,
Ellenségim vasa
Szegény fejem ne érje,
Szegény fejem ne érje.

Mert itten lakásom,
Nincsen maradásom
Az sok irigyeimtül,
Az sok irigyeimtül.

Uram, én azt kérem:
 Útamban vezérem
 Légy s ments meg mindenektől,
 Légy s ments meg mindenektől!

Vezérelj messze földre,
 Idegen nemzetre,
 Hol lakjam békességben,
 Hol lakjam békességben.
 Hosszú bujdosásom
 Lészen távozásom
 Kietlen messzeségben,
 Kietlen messzeségben.

Csillag jár mely felül,
 Szél zúg, fölyhő repül —
 Arra vészem útam,
 Arra vészem útam . . .
 Ha minden elmarad,
 Isten el nem marad!
 Reá biztam magamat,
 Reá biztam magamat!

*****

A RÁKÓCZI-NÓTA

Jaj, régi szép magyar nép,
 Az ellenség téged mikép
 Szaggat és tép!
 Mire jutott állapotod —
 Romlandó cserép.
 Mint egy ékes eleven kép
 Voltál olyan szép,
 Magyar nép! . . .

[De

De a Sasnak körme között
Fonnyadsz, mint a lép,
Szegény magyar nép!
Mikor léssz már ép?
Megromlottál, mint cserép,
Jaj, hát szegény magyar nemzet,
Jóra mikor lép?

Jaj, Rákóczi, Bercsényi,
Vitéz magyarok vezéri,
Bezerédi!
Hová lettek magyar népnek
Élő tüköri.
Nemzetünknek hírszerzői,
Fényes csillagi,
Ocskai!? . . .
Az ellenség mindenfelől
Őket emésztí,
Űzi, kergeti,
Búval epezti,
Közinkben sem eresztí,
Jaj, hát szegény nemzetünket
Miképen veszti!

Jaj országunk — jószágunk,
De főképen hát minmagunk
Mint nyomorkodunk;
Az idegen nemzetségnek
Rabjai vagyunk.
Jaj! naponként mind elfogyunk,
Jót ne is várjunk,
S kívánjunk;
Mert kegyetlen, embertelen
Nemzet van rajtunk.

[Jaj,

Jaj, meg kell halnunk!
Meg nem maradunk;
Nagy ellenség közt vagyunk,
Bizony méltán ezek miatt
Kesergünk, sírunk.

Országunknak — magunknak,
Jaj minden maradékunknak,
Jaj mindazoknak,
Kik e földön nagy inségben
Igy nyomorkodnak,
Özvegyek panaszkodnak,
Árvák zokognak,
S magoknak
Siralommal ártatlanok
Halált okoznak.
Csak siránkoznak
És fohászkodnak;
Bánatink nem apadnak:
Mert hazánkból az inségek
El nem távoznak.

Rajtunk tenger — a fegyver:
Mert a német köztünk hever,
És igen ver;
Mutogatja magát, mintegy
Kényes gavallér,
Nemzetünket kinzó pallér,
Nem szán, mint hóhér;
Akit ér:
Addig vér,
Miglen neki mindent nem ígér.
Látod mely kövér,
Bőrében sem fér, —

[Mégis

Mégis csak mind többet kér!
 Alig vagyon országunkban
 Miatta kenyér.

Nézz reánk, Úr! a mennyből . . .
 Ments meg, kérünk, minket ily csúf
 Ellenségtől!
 Ki a híres magyaroknak
 Véréből épül.
 Ne hagyd ily dühös ínségtől,
 Rút ellenségtől —
 Némettől
 Gyaláztatni, mocskoltatni
 Az irigyektől,
 Ily dölyfös néptől
 Kinzó eszköztől,
 Megfosztatni nevétül —
 Mindenkoron győzedelmes
 Dicsőségétül!

*****

AMADE LÁSZLÓTÓL:
 KATONA ÉNEK

A szép fényes katonának
 Arany, gyöngy élete,
 Csillog, villog mindenfelől
 Jó vitéz fegyvere;
 Szép élet,
 Vig élet,
 Soha jobb nem lehet,
 Hopp hát jöjjön katonának
 Ilyent ki szeret!

[Az

Az zöld mezőn megpuskázik,
Nyer az ellenségtül,
Az kvártélyban mulatozik
Nyer a menyecskéktül
Szép élet! Sat.

Szikrát üt a paripája,
Nagy városon nézik,
Hogy jó lovas és vitéz is,
Mindenütt dicsérik;
Szép élet! Sat.

Mind ország mind az hazája
Félnek és szeretik,
A szép dámák és leányok
Sokszor ágyát vetik.
Szép élet! Sat.

Kótyavetye az vásárja,
Nincsen ottan kalmár,
Fele árán mindent megvesz,
Valahol maga jár.
Szép élet! Sat.

Közemberből káplár, hadnagy,
Kapitány is léssen,
Óbesteriség, generálság
Várja ottan készen;
Szép élet! Sat.

Kockáz, kártyáz sátor alatt,
Pipa a szájában,

Markotányos háta megett
Nem szolgál héában;
Szép élet! Sat.

Ha jön order, frissen reggel,
Elmegy az portára,
Fölbiztatja maga társát,
Jól megjön az ára.
Szép élet! Sat.

Minden nemzet óhajt sóhajt
A fájában kapni,
Vajaskalács pogácsával
Tarsolyát megrakni;
Szép élet! Sat.

Mint tűz meggyúlt pipájában,
Úgy ég a szerelme,
Ellenségen és sziveken
Vagyon győzedelme;
Szép élet! Sat.

Megjön pályafutásából,
Itt letelepedik,
Jószágot vesz, kölcsön pénzt ad,
Avagy kereskedik;
Szép élet! Sat.

Nem parancsol ott vicispány,
Sem a szolgabíró,
Robotára senkit sem hajt
Ispány vagy tiszttartó;
Szép élet! Sat.

Prókátor függ az oldalán,
Szerencse bírása,
Böcsület az törvényszékje:
Nincs apellátása;
Szép élet! Sat.

Kényén-kedvén házasodik,
Nem fizet az papnak;
Nem hí senkit bizonságnak,
Mert fia ő Mársnak.
Szép élet! Sat.

Menjünk azért seregessen,
Tartsuk meg hazánkot,
Vérrel, bérrel oltalmazzuk
Szent, szent koronánkot;
Szép élet! Sat.

Itthon rajtunk eret vágnak,
Kiontják vérünket,
Nincs böcsület fizetnünk köll,
Érezzük sebünket;
Rossz élet,
Gaz élet,
Gazabb ennél nem lehet;
Hopp hát jöjjön katonának.
Ilyent ki szeret!

Ne gondoljunk az sírással,
Sem az pityergéssel,
Üljünk lóra marsérozunk
Az több vitézekkel;
Szép élet! Sat.

Isten hozzád, apám, anyám,
Én édes szerelmem,
Húgom, bátyám, sógor, komám,
Avagy jertek velem!
Szép élet!
Víg élet!
Soha jobb nem lehet!
Hopp hát jöjjön katonának,
Ilyent ki szeret!

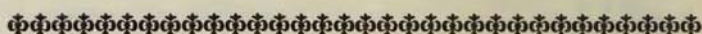
VIRÁGÉNEKEK

A XVII. ÉS XVIII. SZÁZADOKBÓL,

VALAMINT

AMADE LÁSZLÓ

KÉT SZERELMES VERSE

TÁNC-NÓTA

Egy szép táncot jó kedvemből, szép szerel-
[mem küldek,
Kit gyakorta én magamban te nálad éneklek,
Táncolok veled, örülök,
Ugyan tetszik, hogy repülök,
Nagy boldogul élek.

Boldog vagyok, mert hogy szeretsz, de bol-
[dogabb lennék,
Ez ujonnan szerzett táncban ha ketten mehet-
Veled együtt ha lehetnék, [nénk,

—————
Együtt táncba mennék.

[ropják,
Boldog szemek, kik ezt látják, lábak, kik ezt
Fejér színű szép sarukatsarkok, kik hordozzák,
Keskeny derekat kik hordoznak,
Gyenge kart is tapogatnak
Úgy az mint akarnak.

[dik,
Mert én szemem szemeiddel szépen üsmerke-
Kezem akkor kezeidnek szépen hizelkedik.

[Tánc-

Táncban lábam kedveskedik,
Ezek mert akkor azt vélik,
Héában nem esik.

[ják,
Nem csudálom, szép táncodat ezek ha kíván-
Azt csudálom, éjjel-nappal azok el nem únják,
Mentem őket, mert jól tudják,
Aggok, irigyek igen bánják,
Sok gonosszal szólják.

Az vén ember ifjak táncát házában ha érti,
Feleségét, mint jászolyban kuvasz szénát, őrzi.
Nem teheti szemmel nézni,
Ifjat mint irigy elűzi,
De mi hasznát vészi?

Táncban orcád pirulása, mint rózsa nyílása.
Ajakidnak mosolygása, mint ég villámlása,
Tagjaidnak hordozása,
Mint vizeknek szép folyása,
Csendes elmulása.

Csudálatos szép térdednek ékesen hajlása,
Mint angyalnak mégrégenten földre leszállása
Kézhez magad szép adása,
Nyárban mint szőlő nyílása,
Neki újulása.

Sebessúlyom jó kedvében magát mint mutatja,
Repülvigan, deszárnyait vesztégszép entartja,
S táncát néki ha ki látja,
Hogy nem mozdul, azt alítja,
Minden úgy csudálja.

Te kedvedre
S kezeidre
Mint a sólyom megjöttem.
Már miveljed,
Cselekedjed,
Mint szívemet
Úgy ítéljed,
Édessem,
Kedvessem,
Rabod vagyok kegyessem!

Addig jártál,
Vesszőt hánytál,
Még megfogtad hitemet;
Lépre kértél,
Édesgettél,
Törben tetted szívemet;
Már hálódban,
Kalitkádban
Zárva vagyok,
Rabságodban.
Ne ne vess,
Meg ne vess,
Azon kérlek, csak szeress!

Már így éljünk,
És szeressünk,
Mint egy pár galambocska;
Mord bú nélkül,
Gondon kívül,
Mint fészkeben madárka;
Egymást értsük
S már ne féltsük,
Az egeket azon kérjük, —

Hum, ham, hum,
Hum, ham, hum,
Bőv áldását hogy vegyük.

U T Ó S Z Ó

SZI HARMAT UTÁN . . ., ezen a címen foglaltuk össze a régi magyar költészet legértékesebb termékeit — istenes, vitézi és szerelmes énekeket — Balassi Bálinttól

Amade Lászlóig. E címet azért választottuk, mert két szempontból is jellemzőnek tartottuk. Egyrészt megjelöli azt az irányt, amelyben a magyar népköltészet a XVII. és XVIII. században Balassi Bálint hatása alatt fejlődött, (a költemény tudniillik Balassi Boldogtalan vagyok c. elégiája néhány sorának továbbalakulása a népajkán); másrészt mintegy szimbolizálja Balassi költészetének igazi értékeit. Balassit ugyanis elsősorban szerelmi lírikusnak szokták tartani, pedig újabban kiderült, hogy épen e fajta verseiben legkevésbé eredeti. Egy konvencionális szerelmi költészet, a humanista líra, hatása alatt állott, melynek az ideálja az utánzás volt, s minden ujsága abban merült ki, hogy az antik költők fráziskészletét, képeit, hasonlatait a végtelenig variálta. Igaz, Balassi érdeméül kell fölróni, hogy ebbe a mozaik-szerű költészetbe is tudott eredetiséget belevinni, nemcsak vérmérsékletének hevével és érzéseinek őszinteségével, melyre a kor divatja szerint ilyen mesterkélt kifejezést erőltetett,

[hanem

hanem főképen versformáinak frissességével és elevenségével, melyet a népköltészettől lesett el. Ő volt az első, aki a műköltészet emelkedettebb gondolköréhez a népies és magyaros formákat hozzá tudta idomítani s ezzel már a XVI. században megmutatta azt az ösvényt, amelyen később, a XIX. század közepén, Petőfi és Arany költészetében, a magyar irodalom elérte fejlődése tetőpontját. Mindamellet nem szerelmi lírájának, hanem istenes és vitézi énekeinek kell az elsőséget adni: ezekben teljesen eredeti, minden idegen befolyástól mentes, formában és tartalomban egyaránt. Különben is a maga korának két nagy ideálját valósította meg bennük: a hazájáért és vele a nyugati kulturáért a barbár török ellen vérét áldozó vitéz katonáét egyfelől, és másfelől a súlyos politikai, társadalmi, anyagi és szellemi válságok között vergődő, egyedül a földöntúli segedelemben bízó, a protestantizmus és katolicizmus között tépelődő vallásos lélekét. Balassi igazi hangját istenes énekeiben és katona-dalaiban találta meg és a fejlődés is ebben az irányban igazolta költészetét: a későbbi vallásos lírikusok Szenci Molnár Alberttel az élükön őt vallják mesterükül, a gazdag katonaköltészet pedig, mely kivált a kuruc korban indult virágzásnak, szintén az ő nyomain haladt. Míg a szerelmi líra, amelyre szintén rányomta a maga bélyegét, mind konvencionálisabbá és mesterkéltébbé vált, amint azt nem is lehetett másképen várni olyan minták után, amelyek maguk sem voltak természetesek és eredetiek.

[Balassi

Balassi Bálint (1551—1594) költeményeinek javát (Szilády Áron kiadása alapján 1879.) három csoportban közöljük: istenes, vitézi és szerelmi énekek. Ugyanígy három csoportban a XVII. és XVIII. század lirájának és kisebb epikájának legszebb darabjait (ide számítva a kurucköltészet virágait is.)

A gyűjteményt Amade László báró (1703—1764) néhány verse zárja be. Őt úgy tekintjük, mint ennek a katonaköltészetnek utolsó képviselőjét, míg kortársa, Faludi Ferenc költészetét már irodalmunk egy új szakaszához számítjuk, mely mintegy előfutárja a magyar irodalom ujjászületésének a XVIII. század utolsó negyedében.

A kurucdalok közé felvettünk néhány olyant is, amely az utóbbi időkben a hamisítás gyanuja alá került. Azonban a kérdés egyelőre eldöntetlennek tekintendő, másrészt e kötet összeállítójának az a véleménye, (l. Budapesti Szemle 1915. évf. 60. k.) hogy nem hamisítványokról, hanem legfeljebb meglevő töredékek alapján készült önkényes kiegészítésekről lehet szó, s így nem maradhattak ki e gyűjteményből.

1921. Pünkösöd hetében.

KIRÁLY GYÖRGY.

[Laj-

LAJSTROMA

A MEGÖREGEDETT SZÓKNAK

- berdó* = ki az? (wer da?)
csujtár = csótár, nyeregtakaró
dragony = hegyes-tőr, háromélű hosszú
eszterha = gádor [lovassági-tőr]
fertengeni = fetrengeni
fú = vadréce
furér = irnok
garanát = gránát
gyűsző = tüsző
hacséros = arcier-testőr
hí = házhijja, padlás
hódos = holdas (paripa),
keselő = keselyű
kóborlás = préda
meggyek = mit tegyek?
meggyen = mit tegyen?
oktáva = nagyobb ünnepet követő
order = parancs [nyolcadik nap]
pulha = tölcseres csövü puska
sárarany = sárga arany
szemérem = szégyen
szkófium = aranyfonál
tokos = német
torpad = terpeszkedik, elterül
vék = vevék

MUTATÓTÁBLA

BALASSI BÁLINT ISTENIDICSÉRETEI

Kiben bűne bocsánatjáért könyörgett, akkor, hogy házasodni szándékozott . .	5
Adj már csendességet	8
Könyörög Istennek, hogy bujdosásában viselje kegyelmesen gondját	10
Zarándoknak vagy bujdosónak való ének	12
Psalmus XLII.	13

BALASSI BÁLINT KATONA-DALAI

Borivóknak való	16
Katonaének	17
Kiben örül, hogy megszabadult az szerelemtül	20
Valedicit patriae	21
Boldogtalan vagyok	23

BALASSI BÁLINT SZERELMES ÉNEKEI

Aenigma	27
Kit egy szép leány nevére szerzett . . .	28
Losonczy Anna nevére	30
Hogy Júliára találta, így köszöne néki .	32
A fülemilének szól	33
A darvaknak szól	35
Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról	36
Sokféle dologhoz hasonlitja magát és a szerelmet	38

[Dia-

Dialógus, kiben utonjárva az versszerző beszél Echóval	39
Kiben azon könyörög, látván, semmi vá- laszt nem vehet Júliától, hogy ottan csak ne feledkezzék el róla	43
Én édes szerelmem	44
Bécsi Zsuzsannáról s Anna Máriáról szer- zette	47
Bár ne tudtam volna	48
Kiben Júliához hasonlítja Coeliát	50
Kit egy citerás lengyel leányról szerzett	53

ISTENESÉNEKEK A XVI. ÉS XVII. SZÁZADOKBÓL

RIMAY JÁNOSTÓL: Reménységem te légy nékem	56
BENICZKY PÉTERTŐL: Az Isten egyedül maga veri az hadakat	57
SZENCZI MOLNÁR ALBERTTŐL: XLII. zsoltár	60
ZRINYI MIKLÓSTÓL: Feszületre	62
Szombatos ének.	64

VITÉZI ÉNEKEK A KURUCKORBÓL

Kuruc tábori dal	66
Most jöttem Erdélyből	68
Bujdosó éneke	68
Buga Jakab éneke	70
Oláh Geci nótája	72
Ne higgy magyar a németnek...	74
Bezerédi nótája	74
Balogh Ádám nótája	77
Esztergom megvételéről	78
Ocskai Lászlórúl való ének	80
Bujdosó Rákóczi	83
Megjártam a hadak útját	87

[Őszi

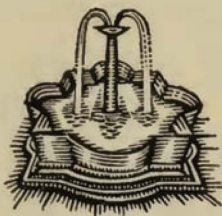
Őszi harmat után	88
A Rákóczi-nóta	90
AMADE LÁSZLÓTÓL: Katonaének	93

VIRÁGÉNEKEK A XVII. ÉS XVIII. SZÁZADBÓL

Tánc-nóta	98
Amott kerekedik	100
Állj előmbe rózsám	101
Menj el, édes fecském...	102
AMADE LÁSZLÓTÓL: Dal	103
AMADE LÁSZLÓTÓL: Én angyalkám . . .	104

UTÓSZÓ	107
------------------	-----

LAJSTROMA A MEGÖREGEDETTSÓKNAK	110
--------------------------------	-----

KNER IZIDOR
NYOMTATTA GYOMÁN
KÖNYVNYOMTATÓ MCMXXI.
ESZTENDŐBEN

AZ

„ŐSZI HARMAT UTÁN“

CIMŰ ANTHOLOGIA A
KNER-KLASSZIKUSOK
I. KÖTETE.

MEGJELENT 1200 PÉLDÁNYBAN.
A FAMETSZÉSŰ KÖNYVDISZKET

KOZMA LAJOS
RAJZOLTA

614728

LaEur Király, György (comp.)
K583nx Őszi harnat után...

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

